КПСС XXIV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 20 (4526). | 29 январь, 1971 йил, ЖУМА | Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Тошкент областининг меҳнаткашлари партия XXIII съезди қарорларини амалга ошира бориб, саноат, транспортни ривожлантириш ва пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш бўйича беш йиллик планнинг асосий топшириқларини муваффақиятли бажардилар.

Область меҳнаткашлари КПССнинг бўлажак XXIV съезди шарафига умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб ва ўзларининг имкониятлари ҳамда резервларини чамалаб кўриб 1971 йил биринчи квартал топшириқларини ҳамда 1971 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш юзасидан зиммаларига юксак социалистик мажбуриятлар олдилар.

Саноат корхоналарининг ишчилари, инженер техник ходимлари ва хизматчилари маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планини муддатидан илгари, 1971 йил 27 декабрда бажариш, топшириқда белгиланганига қўшимча равишда ўнларча миллион сўмлиқ маҳсулотни реализация қилиш мажбуриятини олдилар. КПСС XXIV съезди очиладиган кунгача биринчи квартал планини бажаришга қарор қилинди. Халқ хўжалигига пландан ташқари 3,4 минг тонна прокат, 10 минг тонна минераль ўғит, 85 минг тонна кўмир, 400 та трактор прицепи, 190 минг жуфт пойафзал, 1 миллион шартли банка консерва ва бошқа кўпгина маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва халқ хўжалигига етказиб бериш белгиланди. Янги техникани жорий қилишдан 10-миллион сўмликдан кўпроқ иқтисодий тежам олишга аҳд қилинди.

Қурилиш ташкилотларининг коллективлари пудрат ишлари планини 1971 йил 28 декабрда, биринчи квартал топшириғини эса 28 мартда бажариш мажбуриятини олдилар. Мактаблар, мактабгача болалар муассасалари, касалхоналар ва бошқа иншоотлар муддатидан илгари фойдаланишга топширилади.

Транспорт, алоқа, маиший хизмат ва савдо корхоналари ва ташкилотларининг ходимлари ҳам КПСС XXIV съезди шарафига социалистик мажбуриятлар олдилар.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 1971 йилда давлатга 400 минг тонна пахта, 325 минг тонна каноп пояси, 238 минг тонна сабзавот, 21 минг тонна шоли, 21,5 минг тонна гўшт (тирик вазнда), 65,3 минг тонна сут, 82 миллион дона тухум ва бошқа кўпгина деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари сотадилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Тошкент областининг саноат, транспорт, алоқа, қурилиш, маиший хизмат, савдо корхоналари ва ташкилотларининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари, область қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг КПСС XXIV съезди шарафига 1971 йил ва биринчи квартал планини муддатидан илгари бажариш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини маъқуллади.

Область, шаҳар, район партия комитетларига, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советига Тошкент области халқ хўжалигининг кўпгина соҳалари меҳнаткашлари партия XXIV съезди шарафига 1971 йилда саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, иншоотларни муддатидан илгари ишга тушириш, пландан ташқари юк ташишни таъминлаш, аҳолига маиший ва савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш юзасидан мажбуриятлар олиб бошлаган ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва оммалаштириш тавсия этилди.

Республика газеталарининг редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига съездолди социалистик мусобақаси қандай бораётганлигини матбуот саҳифаларида, радио ва телевидение эшиттиришларда кенг ёритиш топширилди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ КПСС XXIV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ ВА 1971 ЙИЛГИ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ПЛАНЛАРИНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИШ ЮЗАСИДАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Совет кишилари коммунистик қурилишнинг янги босқичини муваффақиятли бошлаб юбордилар. Улар беш йилликни муваффақиятли якунлаб, КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш, 1971 йилги халқ хўжалиги планларини ошириб бажариш учун социалистик мусобақани кучайтирмоқдалар.

Тошкент области меҳнаткашлари партия XXIII съезди қарорларини ҳаётга татбиқ қилабориб, саккизинчи беш йиллик топшириғини ва муҳим социал-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича юксак социалистик мажбуриятларни шараф билан бажардилар. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми бўйича беш йиллик план муддатидан илгари — 1970 йилнинг 9 декабрида бажарилди.

Саноатнинг техника тараққиётини белгиловчи тармоқлари — рангли металлургия, электр энергетика, машинасозлик, қурилиш материаллари саноати жуда юксак суръатлар билан ривожланди. Озиқ-овқат, енгил саноат ва саноатнинг бошқа тармоқлари ҳам янада ривожланди. Беш йилликда прокат, аммиак, карбамид, олтингугурт кислотаси, ҳаво компрессорлари, мебель, пойафзал ва бошқа буюмлар ишлаб чиқариш кўпайди. Шунингдек 110 та саноат корхонаси ва цехлар қурилди ва реконструкция қилинди.

Область саноатида қўлга киритилган ютуқлар партиямиз томонидан бошқариш системасини такомиллаштириш, планлаштириш ва ишлаб чиқаришни иқтисодий рағбатлантириш юзасидан белгилаб берилган тадбирларнинг самарали таъсиридан далолат бериб турибди.

Қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ҳам партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини бажара бориб, ишлаб чиқаришга фан ва илғор тажриба ютуқларини жорий қилиб, ажойиб кўрсаткичларга эришдилар. Область пахтакорлари беш йилликда В... танга пландан ташқари 100 минг тонна пахта етказиб бердилар.

Улар ғалла, шоли, каноп, гўшт, сут, жун ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш бўйича беш йиллик топшириғини муддатидан илгари бажардилар.

Ўтган юбилей йилида колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари ва раҳбарлари баракали меҳнат қилдилар. Давлат хирмонига 380 минг тонна пахта етказиб берилди. Бошқа турдаги маҳсулотлар бўйича ҳам планлар ошириб бажарилди.

Хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида биз эришаётган ютуқларнинг барчаси ишчилар синфи, колхозчилар ва зиёлиларимизнинг қаҳрамонона меҳнати, совет халқларининг мустаҳкам ва бузилмас дўстлиги, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг доно раҳбарлиги натижасидир.

Партия ва ҳукуматимиз Тошкент области меҳнаткашлари қўшган ҳиссани юқори баҳолаб, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш бўйича беш йиллик план топшириғини бажаришда катта муваффақиятларга эришгани учун областимизни иккинчи марта Ленин ордени билан мукофотладилар. Бу юксак мукофот ишчилар, колхозчилар ва зиёлиларимизни янги меҳнат қаҳрамонликларига руҳлантиради. КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш, тўққизинчи беш йиллик биринчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақа кун сайин авж олмоқда.

Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Тошкент трактор заводи, Тошкент ГРЭСи, Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати, бир қатор қурилиш трестлари, колхозлар ва совхозлар 1971 йил планларини муваффақиятли бажариш юзасидан қимматли ташаббус билан чиқдилар. Улар беш йилликни яхши кўрсаткичлар билан якунлаб, ютуқларни бундан буён янада мустаҳкамлашга, КПСС XXIV съезди шарафига оширилган мажбурият олиб ишлашга аҳд қилдилар.

«Ташсельмаш» заводи ва «Юлдуз» тикувчилик фирмаси коллективлари Ленин комсомоли номидаги Москва автозаводи ишчилари, инженер-хизматчиларидан ўрнак олиб 1971 йилнинг 17 апрелида коммунистик шанбалик ўтказиш ва ўша куни тушадиган маблағни беш йиллик фондига беришга қарор қилдилар. Областдаги бошқа корхона ва қурилиш ташкилотлари коллективлари ҳам москваликларнинг ватанпарварлик ташаббусини кенг қўллаб-қувватламоқдалар.

Биз ўз имконият ва резервларимизни чамалаб кўриб, коммунистик қурилиш ишига янада кўпроқ ҳисса қўшиш ниятида КПСС XXIV съезди шарафига 1971 йилги халқ хўжалиги планларини муддатидан илгари бажариш юзасидан зиммамизга юксак социалистик мажбуриятлар оламиз.

С А Н О А Т

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, асосий фондлар ва оборот маблағларидан яхши фойдаланиш, фан ва техниканинг янги ютуқларини жорий қилиш, меҳнатни ташкил этишни, ишлаб чиқариш ва бошқаришни такомиллаштириш асосида маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш бўйича йиллик планни муддатидан илгари 1971 йил 27 декабргача бажарамиз, пландагидан ташқари ўнларча миллион сўмлик маҳсулотни реализация қиламиз.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXIV съезди очиладиган кунгача биринчи квартал планини бажарамиз ва пландан ташқари 15 миллион сўмлик маҳсулот берамиз.

1971 йилда область саноати халқ хўжалигига пландан ташқари 3 минг тонна пўлат, 3,4 минг тонна прокат, 10 минг тонна минерал ўғит, 85 минг тонна кўмир, 2 минг тонна мис қуюлмаси, 600 тонна рафинадлаштирилган мис, 100 та трактор ва 50 та сеялка, 400 та трактор прицепи, 8 минг тонна олтингугурт кислотаси, 1 миллион ярим ўтказгичли приборлар, 1 миллион сўмлик қаттиқ қотишмалардан ясалган буюмлар, 300 минг сўмлик кабель маҳсулоти, 300 минг сўмлик химия асбоб-ускуналари ва бошқа буюмлар етказиб беради.

Пландан ташқари кўплаб халқ истеъмоли товарлари жумладан, 190 минг жуфт пойафзал, 60 мингта устки трикотаж буюмлари, 2,5 миллион сўмлик тикувчилик буюмлари, 500 та рўзғор холодильниклари, 650 минг сўмлик мебель, 250 минг дона чинни буюмлари, 2 минг тонна нон-булка ва кондитер маҳсулотлари, 1 миллион дона шартли банка консервалар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарамиз ва реализация қиламиз.

Саноат ходимлари бундан буён ҳам илмий-техника тараққиётини ҳар жиҳатдан тезлаштириб боришни ўзларининг бош йўллари деб биладилар. Чунки, бу ишни амалга оширмасдан туриб, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва меҳнат унумдорлигини оширишга эришиб бўлмайди. Йил давомида машиналар, ускуналар ва приборларнинг 107 та янги хили ишлаб чиқилади ва уларни тайёрлаш ўзлаштирилади. Ишлаб чиқаришга 33 та автоматик, поток механизациялашган ва конвейер линиялари жорий этилади, 22 та цех ва участкани комплекс механизациялаш амалга оширилади, 500 дона янги юқори унумли ускуналар ўрнатилади ва 2000 тадан ортиқ йирик ташкилий-техникавий тадбирлар жорий қилинади. Бунинг эвазига 10 миллион сўмликдан ортиқ шартли иқтисодий самара олинади.

Шу асосда янги техника ва прогрессив технологияни жорий қилиш, маҳсулотнинг замонавий намуналарини ўзлаштириш, жаҳон стандартлари даражасидаги буюмлар ишлаб чиқариш ва давлат «Сифат белгиси»ни олиш учун бир қатор тадбирларни амалга ошириш мўлжалланади.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Хатига мувофиқ бундан буён ҳам иқтисодий тежамкорлик режими бўйича ишлар амалга оширилади. 1971 йилда 58 миллион киловатт-соат электр энергияси, 2250 тонна қора ва рангли металлар, 11 минг тонна шартли ёқилғи, 6100 тонна цемент, 3150 кубометр ёғоч-тахта ва бошқа материаллар тежалади. Ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг планли таннархини 4 миллион сўмга камайтиришга эришилади ва товар маҳсулотини реализация қилиш ҳисобига пландан ташқари 6 миллион сўм фойда олинади.

Иқтисодий ислоҳот принципларини изчиллик билан амалга ошира бориб, йил давомида саноат корхоналарини планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиб ишлашга кўчиришни асосан тугаллаймиз.

ҚУРИЛИШ ВА БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ САНОАТИ

Пудрат ишлари планини 1971 йил 28 декабргача тугаллаш, биринчи квартал планини 28 мартгача бажариш мажбуриятини оламиз. Қурувчиларнинг асосий вазифаси ишларни юқори сифатли бажарган ҳолда қувватлар ва объектларни ўз вақтида фойдаланишга топширишдан иборат бўлади. КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун мусобақага қўшилиб, биринчи кварталда ишга туширилиши мўлжалланган Чорвоқ ГЭСининг 150 минг киловатт қувватга эга бўлган иккинчи гидроэнергия блокини, Оҳангарон дарёсини буриб юбориш учун тоннель ва гидротехник иншоотларни, Чирчиқ нон заводи ҳамда 186 минг квадрат метр уй-жой, болаларнинг мактабгача бўлган 840 ўринли муассасаларини муддатидан илгари — съезд очиладиган кунгача фойдаланишга топширамиз.

Қурилиш ташкилотлари енгил, озиқ-овқат саноати корхоналари қурилишини юқори суръат билан олиб бориш, ана шу объектлар бўйича йиллик қурилиш-монтаж ишлари ҳажмини 25 декабргача бажариш юзасидан мажбурият ҳам оладилар.

«Ташсельмаш», «Узбексельмаш», «Компрессор», Тошкент кабель ва трактор заводлари, Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар, электрохимия, Олмалиқ кон-металлургия комбинатларини қуриш ва реконструкция қилиш ишларини юқори суръатлар билан олиб борамиз. Давлат маблағи ҳисобига 11100 ўқувчи ўринли мактаблар қуриш ва колхозлар маблағи ҳисобига тўрт минг ўринли мактаблар қуриш—муддатидан илгари 25 августгача бажарилади. 560 ўринли мактабгача бўлган болалар муассасалари эса 7-ноябргача ва 240 ўринли касалхона 5 декабргача фойдаланишга топширилади. Водопровод, канализация тозалаш иншоотларининг янги қувватлари ишга туширилади, 3 миллион квадрат метрга яқин йўлга асфальт ётқизилади ва шағал тўкилади.

Тошкентда пландан ташқари 7 километр трамвай йўли қурилади. Оқтепадаги кўприк қурилиши муддатидан илгари 1 октябргача тугалланади. Луначарский кўчасида путепровод ва Олмалиқ шаҳрида 100 машинага мўлжалланган троллейбус депоси қурилиши 1 декабргача тугалланади.

Йўл қурилиши коллективлари пудрат ишлари бўйича йиллик программани 20 декабргача бажариш, 150 километр йўлга асфальт ётқизиш, колхоз ва совхозларда пахта қуритиш учун 25 минг квадрат метр майдонга асфальт ётқизиш мажбуриятини олдилар.

Колхоз ва совхозларнинг посёлкаларини комплекс қуриш юзасидан ишлар бундан буён ҳам ривожлантирилади. Бу жойларда йирик панелли уйлар қуриш билан бир йўла устахоналар, мактаблар, болалар боғча ва яслилари, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатадиган бошқа объектлар қурилиши ҳам олиб борилади. «Кўкорол», «Ленинград» совхозлари, Тошкент қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригациялаш инженерлари институтининг ўқув хўжалиги ва «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» тажриба-хўжалиги посёлкаларида 2 миллион сўмга яқин ҳажмдаги қурилиш-монтаж ишлари бажарилади.

Қурувчиларимиз қурилиш ишлари сифатини бирмунча яхшилаш ва кам деганда 80 процент объектларни «аъло» ва «яхши» баҳолар билан топшириш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқдилар ва мажбурият қабул қилдилар.

Қурилиш материаллари саноати корхоналарининг коллективлари меҳнат унумдорлигини 0,5 процент ошириш ва биринчи квартал планини 29 мартгача бажариш, йиллик программани эса 26 декабргача адо этиш, пландан ташқари 400 минг сўм фойда олиш мажбуриятини олдилар. Йиллик пландан ташқари 14 минг тонна цемент, 6 миллион дона ғишт, 15 минг квадрат метр дераза ойнаси, 100 минг квадрат метр ленолиум ва кўплаб бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарадилар.

Чиноз қум-шағал карьери ва Бекободдаги майдалаш-саралаш заводида йилига 1 миллион 230 минг тонна қум, тош, шағал, ишлаб чиқариш қувватлари, Оҳангарон цемент комбинатида 50 минг кубометр акманит ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган цех, Чирчиқ ойна заводида 20 минг тонна силикат хомашёси ишлаб чиқарадиган цех ва бошқа янги объектлар фойдаланишга топширилади. Оҳангарондаги қурилиш материаллари комбинатида оқ цемент ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Коммунал хўжалиги ходимлари ҳам катта ҳажмдаги ишларни амалга ошириш мажбуриятини олдилар. Шаҳарлар, район марказлари ва ишчи посёлкаларида ободонлаштириш юзасидан қилинадиган ишлар 25 декабргача, капитал-ремонт ишлари бўйича план топшириқлари 10 декабргача тугалланади.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Темир йўл, автомобиль ва ҳаво транспорти ходимлари қуйидаги мажбуриятларни олдилар.

Темир йўл транспорти бўйича:

— пландан ташқари 200 минг тонна халқ хўжалиги юклари ташилади, вагонларнинг обороти пландагига нисбатан 0,5 соат тезлаштирилади, пландан ташқари 200 минг сўмлик фойда олинади, 800 тонна дизель ёнилғиси тежаб қолинади.

Автомобиль транспорти бўйича:

— юк ташиш бўйича йиллик план 20 декабргача бажарилади ва пландан ташқари 650 минг тонна юк ташилади, пландан ташқари 290 минг сўм фойда олинади, паркдан фойдаланиш коэффициенти пландаги 0,6 ўрнига 0,66 даражагача етказилади;

— пассажирлар ташиш бўйича йиллик план 29 декабргача бажарилади, қўшимча 2,5 миллион пассажир ташилади.

Ҳаво транспорти бўйича:

— йиллик план 29 декабргача бажарилади, пландан ташқари 11 минг пассажир ва юз тонна юк ташилади, пландагига қўшимча 50 минг сўм фойда олинади.

Транспорт ташкилотлари ходимлари аҳолига хизмат кўрсатишнинг янги формалари ва автоматлаштириш воситаларини жорий этиб, аҳолининг эҳтиёжини тўлароқ қондириш мажбуриятини оладилар.

Область алоқачилари планни муддатидан илгари —29 декабргача бажарадилар, монтаж қилинаётган АТСдаги номерлар 22 мингта кўпаяди, шаҳар телефон тармоғидаги абонентлар 11,5 минг номерга ва қишлоқ абонентлари 830 га кўпаяди. 1 декабрга қадар қишлоқ жойларда 10 та янги алоқа бўлими очилади. Алоқачилар коллективлари почта ва бошқа корреспонденцияларни узлуксиз ва ўз вақтида етказиб бериб туриш, алоқа воситалари ишининг ишончлилигини ва хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш юзасидан зарур тадбирлар кўришни мўлжаллаб қўйдилар.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Бу йил 400 минг тонна, 1970 йилдагига қараганда 20 минг тонна кўп пахта етиштирилади ва давлатга сотилади. Оққўрғон райони меҳнаткашлари 90 минг тонна, янгийўлликлар 72 минг тонна, Ўрта чирчиқликлар 65,5 минг тонна, Бўка райони меҳнаткашлари 55 минг тонна, Пискент деҳқонлари 42 минг тонна, бекободликлар 49 минг тонна, Юқори Чирчиқ райони меҳнаткашлари 24 минг тонна, Орджоникидзе райони деҳқонлари 2,5 минг тонна пахта сотишади.

Бундай миқдордаги пахтани етиштириш учун деҳқончилик маданиятини ошириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, суғориладиган ҳар бир гектар экин майдонидан тўла фойдаланиш, минерал ўғитлардан фойдаланишнинг самарадорлигини ошириш, ғўза парвариши ва машина терими ишларида прогрессив усулларни жорий қилишга катта эътибор берилади.

32 минг гектар ерга қатор оралари 90 сантиметр қилиб чигит экилади. Квадрат-уялаб экиш кенг қўлланилади. 80 минг гектар майдондаги ғўзага икки томонлама ишлов берилади. Барча пахта майдонларининг ярмидаги ғўза механизация воситаси билан чеканка қилинади, машиналар билан пландаги ҳосилнинг 70 проценти ёки 230 минг тонна пахта терилади.

Оққўрғон районининг механизаторлари машиналар билан ҳосилнинг 78 процентини, пискентликлар 73 процентини, Бўка механизаторлари 72 процентини, ўртачирчиқликлар 71 процентини, бекободликлар 62 процентини, янгийўлликлар 53 процентини ва юқоричирчиқликлар 50 процентини териб оладилар.

Пахта-беда алмашлаб экиш тупроқ ҳосилдорлигини оширишнинг, ем-хашак етиштиришни кўпайтириш, вилтга қарши курашнинг бош йўлидир. Шунинг учун ҳам пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилишга катта эътибор берилади. Бу йил 32 колхоз ва совхозда алмашлаб экиш жорий этилади.

Чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш мақсадида 1971 йилда беда майдонлари 48 минг гектарга, шу жумладан алмашлаб экиладиган далаларда 22 минг гектарга етказилади. Экинлар парваришининг яхши йўлга қўйилишини таъминлаймиз. Суғориладиган ерларда ҳар гектаридан камида 100 центнердан беда пичани оламиз. Ҳар бир хўжаликнинг эҳтиёжини тўла қондирадиган миқдорда беда уруғлиги етиштирилишини таъминлаймиз.

Бу йил каноп етиштиришни кўпайтириш ва давлатга 325 минг тонна каноп сотиш мажбурияти олинди, шу жумладан Оққўрғон райони бўйича 170 минг тонна, Юқори Чирчиқ райони бўйича 112 минг тонна, Янгийўл райони бўйича 18 минг тонна, Ўрта Чирчиқ райони бўйича 14 минг тонна, Бўстонлиқ райони бўйича 12 минг тонна каноп сотилади.

Тошкент шаҳри, областнинг саноат ва район марказлари аҳолиларини картошка, сабзавот, қовун-тарвуз, мева, узум маҳсулотлари билан таъминлаш ишини яхшилаш мақсадида бу хилдаги маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтирамиз.

Давлатга 238 минг тонна сабзавот, шу жумладан Калинин райони бўйича 103 минг тонна, Орджоникидзе райони бўйича 60 минг тонна, Бўстонлиқ райони бўйича 31 минг тонна, Янгийўл райони бўйича 27 минг тонна сабзавот сотамиз. Ҳар гектар ердан кам деганда 170 центнердан сабзавот ҳосили оламиз.

Лалмикор ерлардаги экинлар агротехникасини яхшилаймиз, бошоқли дон экинлари, шоли, маккажўхори ҳосилдорлигини оширамиз, ғалла етиштиришни кўпайтирамиз. Давлатга 21 минг тонна шоли сотамиз.

Ем-хашак экинлари парваришининг яхши бўлишини таъминлаймиз. Суғориладиган ҳар гектар ердан кам деганда 350 центнердан маккажўхори кўкпояси, 500 центнердан хашаки лавлаги оламиз. Ҳамма ерда ем-хашак экинларини аралаш экишни қўллаймиз. Бу йил пландагига қараганда 1,5 баравар кўп дағал ва 1,3 баравар кўп ширали ем-хашак тайёрлаймиз.

Чорва молларини боқиш ва парваришлашни яхши йўлга қўйиш, уларнинг зотини яхшилаш, чорвачиликдаги кўп меҳнат талаб қиладиган иш жараёнларини механизациялаш ва илғор усулларни жорий қилиш асосида жамоат чорваси маҳсулдорлигини янада оширишга эришамиз.

Колхоз ва совхозларда барча турдаги чорва моллари туёғини кўпайтирамиз, айниқса, қорамоллар сонини ўстиришга алоҳида эътибор берамиз. Сигирлар сонини кескин кўпайтиришга эришамиз ва подадаги сигирлар салмоғини 40 процентгача кўтарилишига ҳаракат қиламиз.

Колхоз ва совхозларда ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сутни 2300 килограммга етказамиз. Шу жумладан, Янгийўл райони бўйича ҳар бир сигирдан 2600 килограммдан, Калинин районида 2500 килограммдан, Орджоникидзе районида 2400 килограммдан, Юқори Чирчиқ районида 2400 килограммдан, Оққўрғон районида 2300 килограммдан, Ўрта Чирчиқ ва Пискент районлари бўйича 2000 килограммдан, Бекобод районида 1900 килограммдан, Бўстонлиқ ва Бўка районлари бўйича 1700 килограммдан сут соғиб олинади.

Товуқлардан кам деганда 150 тадан тухум оламиз. Ҳар юз бош сигирдан кам деганда 95 тадан бузоқ олинишига, ҳар юз бош совлиқдан 100 тадан қўзи, ҳар юз бош она чўчқадан 2200 тадан чўчқа боласи олишга эришамиз. Давлатга топшириладиган қорамолларнинг ўртача вазнини 350 килограмм, чўчқаларникини 100 килограмм, қўйларникини эса 50 килограммга етказамиз.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирамиз ва давлатга 21,5 минг тонна гўшт, 65,3 минг тонна сут, 82 миллион дона тухум ва 1240 тонна жун сотамиз.

Бу йил 6 минг гектар янги ва партов ерларни ўзлаштирамиз ҳамда қишлоқ хўжалиги оборотига киритамиз. Шу жумладан, пландан ташқари минг гектар ер ўзлаштирилади. Ҳамма ерда экин майдонлари мелиоратив ҳолатини яхшилашга эътиборни кучайтирамиз, 6000 гектар майдонда капитал текислаш ишлари бажарилади.

«Хандам» канали биринчи навбати қурилишини тугаллаймиз, Кўкорол массивини, Бекобод райони совхозларида ерларни ўзлаштириш юзасидан қилинаётган ишлар давом эттирилади. Бўзсув ва Бўржар трактини реконструкция қилишга киришамиз ва Калинин ҳамда Янгийўл районида ҳам янги ерларни ўзлаштиришни бошлаб юборамиз.

КПСС XXIV съезди шарафига гўшт, сут, тухум сотиш бўйича квартал планини муддатидан илгари — 25 мартгача бажарамиз. Чорва қишловини намунали ўтказамиз. Областдаги барча хўжаликларни сифатли уруғлик билан таъминлаймиз. Қишлоқ хўжалиги техникасини экишга шай қилиб қўйишни тўла тугаллаймиз, ирригация тармоқларини тозалашни тугаллаймиз.

Областимиз ва Сирдарё области ҳамда Қозоғистоннинг Чимкент области меҳнаткашлари ўртасидаги ўзаро социалистик мусобақани давом эттирамиз.

Қабул қилинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш барча колхозчилар, совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари, партия, совет ва қишлоқ хўжалиги органларидан катта кўтаринкилик билан меҳнат қилишни талаб этади. Бу мажбуриятлар реал ва бажарилиши мумкиндир. Эндиликда ҳамма гап пахта, каноп, ғалла, сабзавот, картошка, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш юзасидан зиммага олинган мажбуриятларни ва вазифаларни бажариш учун қандай иш олиб боришимизга боғлиқдир.

АҲОЛИГА МАИШИЙ ВА САВДО ХИЗМАТИ КЎРСАТИШ

Маиший хизмат кўрсатиш бўйича йиллик планни муддатидан илгари — 27 декабргача, биринчи квартал планини 26 мартгача бажарамиз. Қўшимча равишда 130 та маиший хизмат курсатувчи устахона ва цех очилади. 520 дона янги технологик ускуна ўрнатилади, пландан ташқари аҳолига 500 минг сўмлик хизмат кўрсатилади.

Давлат савдо корхоналари, матлубот жамиятлари ва умумий овқатланиш тармоқлари бўйича йиллик товар обороти плани 25 декабргача бажарилади. Пландан ташқари аҳолига 26 миллион сўмлик озиқ-овқат ва саноат товарлари сотилади.

Биз савдо корхоналарини 296 ишчи ўрнига ва умумий овқатланиш корхоналарини 2900 ўринга кўпайтирилишини таъминлашни планлаштирдик. Савдонинг ихтисослаштирилган, ўз-ўзига хизмат кўрсатиш магазинлари, ўроғлиқ товарларни ва ярим фабрикатларни сотиш, аҳолининг уйига етказиб бериш сингари прогрессив формаларни кенг жорий этамиз. Айниқса, савдо маданиятига алоҳида эътибор берамиз.

Биз КПСС Марказий Комитети, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетини ишонтириб айтамизки, Тошкент области меҳнаткашлари партиямизнинг XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съездини янги меҳнат ғалабалари билан кутиб оладилар, тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили социалистик мажбуриятини муваффақиятли бажарадилар ва Улуғ Ватанимизнинг куч-қудратини мустаҳкамлаш ва янада гуллаб-яшнатиш ишига муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАР ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ — ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ПЛАНЕТАЛАРАРО СОВЕТ СТАНЦИЯСИ ВЕНЕРА ЮЗАСИДА

„Венера-7»нинг тушириладиган аппаратига ўрнатилган Владимир Ильич Ленин ва Совет Иттифоқи Давлат Герби тасвирланган вимпеллар.

1970 йилда Совет космонавтикаси бир қанча зўр муваффақиятларга эришди. Учувчилар бошқарадиган «Союз-9» кемасининг рекорд даражада узоқ муддатли учиши узоқ вақт ишлайдиган орбитал станциялар яратиш йўлидаги яна бир муҳим босқичдан ўтишга имкон берди.

Ой заминининг намунасини Ерга олиб тушган «Луна-16» ва ўзиюрар илмий лаборатория «Луноход-1»ни Ой юзасига олиб чиқиб қўйган «Луна-17» автомат аппаратларнинг фазилатини бутун дунёга яна бир марта намойиш қилди.

Бултурги йилнинг ўзидагина 87 та совет космик аппаратлари космосга учирилди. Буларнинг кўплари фақат илмий тадқиқотлар учун мўлжалланган аппаратларгина бўлиб қолмай, шу билан бирга мамлакат халқ хўжалигида бевосита фойдаланиладиган маълумотларни ҳам тўплаб берадиган аппаратлар бўлди. СССРнинг космосни ўрганиш соҳасида социалистик мамлакатлар билан ҳамдўстлиги мустаҳкамланди ва кенгайди — «Интеркосмос» программаси муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда.

1971 йилнинг арафасида тарихда биринчи «Луноход» Ой юзасидан олинган нодир маълумотларни Ойнинг иккинчи кунида Ерга юбориб турган бир вақтда совет автомат станцияси «Венера-7» иккинчи бир планетанинг юзасига қўндирилди. Космонавтика тарихида биринчи бўлиб Ер айни бир вақтнинг ўзида бошқа иккита самовий жисм юзасидан ахборотлар олиб турди.

ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРНИНГ НАТИЖАЛАРИ

Венерани планли равишда тадқиқ қилишнинг совет программаси муваффақиятли амалга оширганлиги Ерга энг яқин бўлган мана шу планетанинг табиати тўғрисидаги билимларни бутунлай янги маълумотлар билан тўлдирди.

Венера бир неча асрлардан бери олимларнинг диққат ва эътиборини жалб қилмоқда. Бироқ уни Ердаги телескоплар ёрдамида традицион тадқиқ қилишга табиий «ғов», яъни планетанинг ҳар доим қалин булутлар қатлами билан қопланиб турганлиги тўсқинлик қилмоқда эди. Кейинги ўн йиллар ичида инфрақизил спектрометриянинг анча самаралироқ методларидан фойдаланиш натижасида Венеранинг булутлар яқинидаги атмосферасига хос баъзи хусусиятларни ўрганишга муваффақ бўлинди. Лекин бундай ўрганишлар ҳам Венеранинг юзаси қандайлиги тўғрисида ҳечқандай маълумот бермади.

Венерани радиоастрономия ва радиолокация воситалари билан тадқиқ қилиш натижасида ғоят муҳим янги маълумотлар қўлга киритилди. Бу планетанинг айланиши қай тарзда эканлиги аниқлаб олинди. Венера юзасидаги температура ердаги температурадан анча ошиқ бўлиши мумкин деб фараз қилинар эди. Венера юзасидаги температура қандайлиги тўғрисида олимларнинг айтаётган фикрлари ҳам бирбиридан фарқ қилар эди.

Венера атмосферасининг химиявий таркиби ва босими қандайлиги тўғрисида планетани тавсифлайдиган жуда муҳим белгилар умуман бизга номаълум бўлди. Мутахассисларнинг аксарияти, Венера атмосфераси асосан азотдан иборат, деб ҳисоблар эдилар. Планета юзасидаги босимга келганда, уни баъзи олимлар бир неча атмосферага тенг деса, баъзилари бир неча юз атмосферага тенг дейишар эди.

1967 йилнинг октябрида «Венера-4» станциясининг тарихий учиши билан Венера атмосферасини ўрганиш бошланди. Станциянинг Венерага тушириладиган аппарати мана шу планета атмосферасига кириб бораётган вақтида мазкур станция жуда муҳим илмий маълумотларни Ерга юбориб турди. «Венера-5» ва «Венера-6» станциялари 1969 йилнинг май ойида тадқиқотларни давом эттирди. Бу станцияларнинг учирилиши Венера планетасини ўрганиш йўлида қўйилган навбатдаги муҳим қадам бўлди ва олимларнинг Венера атмосферасининг физикавий-химиявий хоссалари тўғрисидаги тасаввурларни анча аниқлаб олишларига имкон берди.

«Венера-4», «Венера-5», «Венера-6» станцияларининг учирилиши натижасида планета юзасидан турлича баландликдаги атмосферанинг химиявий таркиби, температураси, босими ва тиғизлиги билиб олинди. Венера атмосфераси углекислий газдан (97 процент чамаси), азотдан (энг кўпи 2 процент), сув буғидан (булутлар яқинида бир процент чамаси) ва кислороддан (энг кўпи 0.1 процент) иборат эканлиги аниқланди.

«Венера-5» ва «Венера-6» станциялари планета юзасига етишига тахминан 20 километр қолганида унинг атмосферасини ўлчашни поёнига етказди. Венера юзасидан мана шундай баландликдаги ўлчов натижалари атмосфера температураси Цельсий билан 325 градус, босими эса 27 атмосфера эканлигини кўрсатди.

Олинган маълумотларнинг ҳаммасини анализ қилиб чиқиш планетанинг юзасида босим 100 атмосфера бўлиши ва температура Цельсий билан 500 градус чамаси бўлиши мумкин деб кутишга имкон берди.

«Венера-4», «Венера-5» ва «Венера-6» станциялари ўлчаб кўрган соҳаларнинг ҳаммасида температуранинг ўзгариши адиабатик қонунга мувофиқ бўлиб чиқди, газнинг вертикал бўйлаб аралашуви (конвекция) бу қонун учун характерли белгидир. Бироқ, бу қонун Венеранинг юзасигача сақланиб қоладими ёки бошқача бир тусга кирадими деб аниқ айтиш қийин эди, Венера атмосферасига доир ўлчовларни ҳисоблаб чиқиб планета юзасининг температураси ва босими қандайлиги тўғрисида аниқ бир фикр айтиш мазкур қонуннинг таъсирини билиб олишга боғлиқ эди.

Автомат станция «Венера-7»ни учиришдан кузатилган асосий мақсад уни планетага қўндириб, станция планетага тушиб бораётганида атмосферани энг «таги»гача ўрганиш ва бевосита планета юзасида ўлчовлар ўтказишдан иборат эди. Бундан ташқари планеталараро учиш участкаларида космик нурларнинг интенсивлигини ўрганиш ҳам кўзда тутилган эди.

Космик нурларнинг интенсивлигини ўлчамоқ учун станциянинг орбитал бўлмасида радиацион дозиметр ўрнатилган эди. «Луна-17» Ойга қўндирилганидан кейин «Венера-7» ва «Луноход-1» ёрдамида тадқиқотлар айни бир вақтда олиб борилди. Бу эса планеталараро муҳитда, Ердан узоқлашган турли масофаларда Қуёш заррачалари оқимларининг тақсимланишига доир муҳим қонуниятларни билиб олишга имкон берди. «Венера-7», «Луноход-1», йўлдошларнинг асбоблари ва Ердаги обсерваториялар Қуёшдаги портлашларни қайд қилиб турди ва уларнинг коинот ва вақт ичида ривожланиш динамикасини кузатиб борди. 1970 йил 10 декабрда бошланган жуда катта хромосфера портлаши кузатиб турилди.

Венера атмосферасининг босимини ва температурасини ўлчамоқ учун «Венера-7» станциясининг тушириладиган аппаратида ўрнатилган махсус аппаратлар Цельсий билан 25 градусдан 540 градусгача бўлган диапазондаги температурани ва 0,5 атмосферадан 150 атмосферагача бўлган босимни ўлчаб кўришга имкон берди.

Бундан олдин «Венера-4», «Венера-5» ва «Венера-6» станциялари ёрдамида қилинган ўлчашлар планета атмосфераси жуда қизиб кетганлигини кўрсатганлиги сабабли ҳали тадқиқ қилинмаган соҳаларга мумкин қадар тезроқ етиб бориш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Бунинг натижасида «Венера-7» станциясининг планетага тушириладиган аппаратида температура режимини планетага тушиб бориш йўлидаги асосий охирги участкада ва планета юзасининг ўзида энг қулай даражага етказишни таъминлаган бўлур эди. Шу сабабли тушириладиган аппарат парашют системасининг конструкцияси анча ўзгартирилди, шу туфайли «Венера-7» атмосферанинг юқориги участкаларидан олдинги станцияларга қараганда анча тезроқ ўтиб кетди.

Аппарат атмосферада пасайиб борган сари унинг тезлиги ўзгараверади. Бундай ҳолларда Доплер эффекти туфайли Ердаги кузатувчилар қабул қилиб олаётган радиосигнал частотаси ҳам ўзгаради. Частотанинг ўзгариши қай даражада бўлаётганига қараб аппаратнинг пасайиш тезлигини билиб олиш мумкин, тушиш вақти билинганидан кейин эса босиб ўтилган йўл қанча бўлганлигини аниқлаб олиш мумкин.

Тушириладиган аппаратга кўп даражада стабилли частота генераторлари ўрнатилган эди. Станция учиб бораётган вақтда бу генераторлар даражасининг баландпастлиги бирнеча марта ўзгартирилди ва Ердаги эталон генераторларининг частотаси билан таққослаб кўрилди. Мана шуларнинг ҳаммаси аппаратнинг Венера атмосферасида пасайиш тезлигини жуда аниқ ўлчаб кўришга имкон берди.

Венерага тушиш участкасининг охирида радиосигнал частотасининг ўзгариб бораётганлигига қараб аппаратнинг пасайиш тезлиги планетага нисбатан нуль даражага келиб қолганлиги, яъни аппарат планетага қўнганлиги аниқланди. Шундан сўнг аппаратдаги передатчик частотасининг қайд қилинган ўзгариши қилинган ҳисоблар бўйича Венера юзасида аппарат бориб тушган участкадаги ҳаракатнинг Ерга нисбатан тезлигига аниқ мувофиқ бўлиб чиқди.

Тушириладиган аппарат Венерага қўнганидан кейин ҳам унинг сигналлари 23 минут давомида қабул қилиниб турди. Аммо бу сигналнинг миқдори тушиш вақтидагига нисбатан тахминан 100 баравар камроқ бўлди. Бунинг сабаби, аппарат планета юзасига қўнганидан кейин аппарат антеннасининг ўқи Ер томон бўлган йўналишдан бурилган бўлиши эҳтимол. Электрон-ҳисоблаш машиналаридан фойдаланилиб ишлатилган махсус методика бу заиф сигнални қабул қилиб олиб, юборилган маълумотнинг мағзини чақишга имкон берди.

Аппарат тушаётган вақтда ва қўндирилганидан кейин қабул қилиб олинган телеметрик информацияни анализ қилиш турли асбоблардан навбатма-навбат сўраб билиш учун мўлжалланган ва аппаратда ўрнатилган коммутатор айни бир ҳолатда ўзгармай турганлигини кўрсатди. Шу сабабли «Венера-7» станциясининг туширилаётган аппарати фақат ўз атрофидаги муҳитнинг температураси тўғрисидагина маълумот бериб турган. Бу маълумотлар эса планета атмосфераси структурасининг энг муҳим белгисидан далолат беради. Аппарат пасайиб бораётган вақтда температура аста-секин ошаберди. Аппарат қўндирилганидан кейин радиопередатчик планета юзасида ишлаб турган бутун вақт давомида аппарат атрофидаги муҳитнинг температураси ўзгаргани йўқ.

Ўлчаб кўрилган температураларнинг ва тезликнинг вақт ичидаги ўзгариши қай тарзда бўлганлигига қараб атмосфера температурасининг планета юзасидан баланд кўтарила борган сари қай даражада ўзгариб боришини белгилаб олинди. Температуранинг ўзгариш қонуни то планета юзасигача адиабатик қонунга яқин эканлиги маълум бўлди. Бу факт принципиал катта илмий аҳамиятга эга.

Совет автомат станциялари Венера атмосферасида илгари ўтказган ўлчашлар йигирма километргача бўлган баландликда атмосферанинг температураси билан босими ўртасидаги боғланишни белгилаб олишга имкон берган эди. «Венера-7» ёрдамида ўтказилган ўлчашларга қараб, гидростатик мезон ва газ ҳолатининг тенгламаларидан ҳамда бундан олдинги станциялар ўтказган ўлчашларнинг маълумотларидан фойдаланиб Венера атмосферасида унинг юзасидан то юқори қатламларигача босим ва тиғизликнинг тақсимланиши ҳисоблаб чиқилди.

Ўлчашларда рўй бериши мумкин бўлган хатоларни ҳисобга олиш температура ва босимнинг аниқланган миқдорида йўл қўйилиши мумкин бўлган камчиликларни белгилаб олишга имкон берди. «Венера-7» станциясининг тушириладиган аппарати қўндирилган жойда планета юзасидаги атмосфера параметрларининг миқдори қуйидагича:

— температура Цельсий билан 475 плюс-минус 20 градус;

— босим 90 плюс-минус 15 атмосфера.

Шундай қилиб автомат станция «Венера-7»нинг учиши натижасида Венера атмосферасининг параметрлари то планетанинг юзасигача бевосита ўлчаб чиқилди. Венера одатдан ташқари жуда қизиган атмосферага эга эканлиги, унинг юзасидаги атмосферанинг тиғизлиги Ер юзасидаги атмосферанинг тиғизлигидан тахминан 60 баравар кўп эканлиги узилкесил аниқланди.

Биринчи марта илмий маълумотлар Қуёш системасидаги бир планетанинг юзасидан иккинчи планетага бевосита юборилиб турди.

«Венера-7» станциясининг учирилиши билан Венеранинг юзасида бевосита тажрибалар ўтказишга негиз солинди. Ғоят юксак босим ва температура шароитида илмий маълумотлар олишдан иборат мураккаб инженерлик вазифаси ҳал этилди.

Ўтказилган эксперимент натижалари тўғрисида тағин ҳам муфассалроқ материаллар илмий журналларда эълон қилинади.

Учиш ва радио алоқа ҳамда коррекция сеансларини ўтказиш схемаси: 1-ер атрофидаги сеанс; 2-камроқ масофага йўлланган антенна орқали бўладиган алоқа сеанси; 3-астрокоррекция сеанси; 4-аниқ масофага йўлланган антенна орқали бўладиган алоқа сеанси; 5-планетага яқинлашган пайтдаги (планета олдидаги) сеанс.

ВЕНЕРАГА УЧИШ

Планеталараро автомат станцияси «Венера-7» 1970 йил 17 августда Ер сунъий йўлдошининг ўрталик орбитасидан Венера томон учирилди.

Автомат станция учиб бораётган трассада ҳаракат траекторияси икки марта тўғрилаб қўйилди, бу эса унинг планетага бориб етишини ва Ердаги ўлчов пунктларида ўрнатилган радиоаппаратлар кўриб турган вақтда станциянинг планетага қўнишини таъминлади.

Станциянинг ўзида ўрнатилган ва ердаги радиотехника воситаларидан фойдаланиб станция ҳаракат траекториясининг параметрлари олдинроқ ўлчаб кўрилди, Ердаги радиолокация воситалари ёрдамида эса Венеранинг Ерга нисбатан бўлган мавқеи олдинроқ аниқлаб олинди. Шу туфайли масофа бир километрдан ошмайдиган аниқлик билан ўлчанди, ракетанинг Ерга нисбатан радиал тезлиги секундига 2 сантиметрдан ошмайдиган аниқлик билан ўлчаб қўйилди.

Шу ўлчовларнинг натижаларига қараб станциянинг фазодаги мавқеини, тўғрилаб қўядиган импульснинг миқдорини ва тўғрилаш қай вақтда ўтказилишини тайинлаб қўймоқ учун шуларни тўғрилашга асос қилиб олинадиган маълумотлар ҳисоблаб чиқилди.

Радио алоқа сеансларида олинган маълумотларни ҳисоблаб чиқиш маълумотлари олис космик алоқа Марказидан станцияга юборилиб турди. Станциядаги бошқарув системаси ёрдамида станция траекториясини тўғрилаш олдидан уни мўлжалга йўллаш, ҳаракатлантирувчи установкани белгилаб қўйилган вақтда ишга тушириш ва тўғриловчи импульсни пишиқтириш ишлари автоматик равишда бажарилиб келди. Станциянинг йўналиши биринчи марта 2 октябрда, иккинчи марта 17 ноябрда тўғрилаб қўйилди.

«Венера-7» станцияси учишининг тугалловчи босқичи «Венера-4», «Венера-5» ва «Венера-6» станцияларининг учишига айнан ўхшаш тарзда ўтди.

Венерадан 600 минг километр чамаси масофада станция шу планетанинг тортиш кучи доирасига кирди. «Венера-7» станциясининг планета билан яқинлашиш тезлиги шу пайтдан бошлаб кўпаяверди, станция Венера атмосферасига кириб боргунча тезликнинг кўпайиши давом этаверди.

Станция Венера атмосферасига кириш ва тушириладиган аппаратни ажратиш олдидан планетага қўнишга бағишланган планета олдидаги махсус сеанс олдиндан белгилаб қўйилган программа бўйича автоматик равишда ўтказилди. Мана шу сеанс чоғида станциядаги системаларнинг ҳолати тўғрисида телеметрик маълумотлар Ерга юборилди, сўнгра эса параболик антенна Ер томон аниқ қаратилиб станциянинг йўли тўғрилаб қўйилди.

120 кун давом этган учишдан кейин 1970 йил 15 декабрь Москва вақти билан соат 7 дан 58 минут 38 секунд ўтганда станция планета атмосферасига кириб бораётганида тушириладиган аппарат орбитал бўлмадан ажралди.

Туширилаётган аппарат аэродинамик куч таъсири остида ёпирилиб келаётган оқим томон ўзининг тумшуқ қисмини тўғрилаб бурилди ва махсус қурилма ёрдамида мана шу ҳолатда мустаҳкам туриб қолди.

Аэродинамик тормозланиш вақтида туширилаётган аппаратнинг планетага нисбатан тезлиги камайиб, секундига 11,5 километрдан 200 метрга тушиб қолди. Бу ҳолатда ўта юкланиш 350 бирликка етди, зарбли тўлқин билан аппарат корпуси ўртасидаги температура эса Цельсий билан 11.000 градусга етди.

Венера юзасидан 60 километрча баландликда ташқи босим 0,7 атмосферага тенг бўлиб турган чоғда автоматика системаси парашютни очиб юборди.

15 декабрь Москва вақти билан соат 8 дан 34 минут 10 секунд ўтганда тушириладиган аппарат Венера юзасига қўнди.

Тушириладиган аппарат Венера юзасига қўнган кунда Ер билан Венера ўртасидаги масофа 60,6 миллион километр эди, автомат станция юбориб турган радио сигналлар эса 3 минут 22 секунддан кейингина Ерга етиб келди. Бу мақолада ҳамма ҳолларда Венерада бўлаётган воқеаларнинг вақти кўрсатилди.

ПЛАНЕТАЛАРАРО АВТОМАТ СТАНЦИЯ «ВЕНЕРА-7»НИНГ ТУЗИЛИШИ

Планеталараро автомат станция «Венера-7»ни ишлаб чиқишда планеталараро станциялар яратиш борасида тўпланган тажриба ва Венерани тадқиқ қилиш маълумотлари ҳисобга олинди. Автомат станция орбитал бўлмадан ва тушириладиган аппаратдан иборат бўлиб, унинг конструкцияси «Венера-4», «Венера-5» ва «Венера-6» станцияларникига ўхшайди.

«Венера-5» ва «Венера-6» станциялари ўтказган ўлчовларнинг натижаларига қараб планета юзасидаги атмосфера параметрларининг миқдори аниқлаб олинганлиги сабабли тушириладиган аппарат янгидан ишлаб чиқилди, 180 атмосферагача бўлган ташқи босимга ва Цельсий билан 530 градусгача етадиган температурага бардош берадиган қилиб ясалди. Бунинг натижасида унинг вазнини «Венера-5» ва «Венера-6» станцияларининг тушириладиган аппаратлари вазнига нисбатан 100 килограмм чамаси кўпайтиришга тўғри келди. Станциянинг умумий вазни 1180 килограмм келади.

Орбитал бўлма станциянинг тушириладиган аппаратини Венера планетасига то атмосферага кириб боргунча элтиб қўйиш учун мўлжалланган бўлмадир. Бу бўлма цилиндр шаклидаги герметик корпус тарзида ясалган бўлиб, унинг ичига радиокомплекс асбоблари, астроориентация, бошқарув, терморегуляция системалари, ток бериб турадиган химиявий манбалар ва радиацион дозиметрнинг электрон блоки жойлаштирилган.

Орбитал бўлманинг устки тубига тушириладиган аппарат бириктириб қўйилган, қуйи тубига эса станция ҳаракатини тўғрилаб турувчи аппарат ўрнатилган.

Ён томонларининг устига Қуёш батареяларининг панеллари, радиокомплекснинг аниқ йўналтириб қўйилган параболик антеннаси, оптик асбоблар ва астроориентация системасининг ижрочи органлари жойлаштирилган.

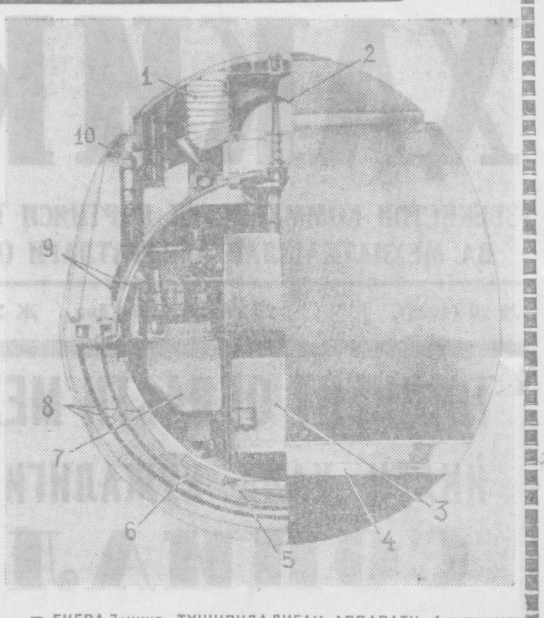

„Венера-7»нинг тушириладиган аппарати: 1-парашют; 2-узатувчи антенна; 3-радиопередатчик; 4-таянч халқаси; 5-демпфер; 6-куч корпуси; 7-коммутация блоки; 8-иссиқлик изоляцияси; 9-иссиқликни алмаштирувчи асбоб; 10-парашют бўлмаси қопқоғи.

Радиокомплекснинг унчалик аниқ мўлжалланмаган спираль антенналари Қуёш батареялари панелларининг охирига чиқариб қўйилган.

Радио алоқа сеанслари ўтказиладиган вақтда станция ток берадиган химиявий манбалардан энергия олиб турди, аккумуляторлардаги электр энергия запаслари сеанслар ўртасидаги вақт ичида Қуёш батареяларининг токи билан тўлдириб турилди.

Ер билан бўладиган радио алоқани ва траектория ўлчовлари ўтказишни станцияга ўрнатилган радиокомплекс аппаратлари таъминлаб турди. Бу радиокомплекс махсус антенналардан, приёмниклардан, передатчиклардан, дешифраторлардан, вақтга қараб программани белгилаб берадиган аппаратдан ва бошқа кўмакчи электрон аппаратлардан иборат. Ер билан алоқа сеанслари вақтида радиокомплекс передатчиги автоматик равишда ишга туширилар эди. Мана шу автоматик аппарат билан приёмникларга ва передатчикларга унчалик аниқ мўлжалланмаган ёки аниқ йўналтириб қўйилган антенна ориентация режимига қараб уланар эди.

Вақтга қараб программани белгилаб берадиган аппарат операцияларнинг изчиллик билан бажарилишини ва станциядаги системаларнинг учиш программасига боғлиқ ишлашини таъминлаб турди.

Ориентация системаси Қуёшга, Қуёш—Ерга ва Қуёш—Юлдузга қараб йўлни белгилаб берадиган оптик электрон асбоблардан, автоматика ва ижрочи органларнинг блокларидан — газореактив микродвигателлардан иборат бўлди.

Бутун учиш давомида станция асосан йўлни Қуёшга қараб белгилаш системасининг режими бўйича доимий ҳаракат қилиб борди. Бу режим энг тежамли режимдир, чунки газ запасини унчалик сарфлашни талаб қилмайди. Бундай ҳолда камроқ мўлжалланган антенна орқали Ер билан алоқа қилиб турилди. Станция Ердан анча узоқлашиб кетганида, катта ҳажмдаги маълумотларни юбориш зарур бўлиб қолганида радиолиниянинг энергетик потенциалини кўпайтирмоқ учун аниқ йўналтирилган антеннадан фойдаланишга тўғри келди. Шу алоқа сеанси тугагандан кейин станция Қуёш томон доимий йўналиш режимига ўтказилиб учишни давом эттираверди.

Автомат станция «Венера-7»даги **тушириладиган аппаратнинг** бундан олдинги станциялардаги аппаратлардан фарқи шуки, «Венера-7»нинг тушириладиган аппарати Венера атмосферасини текшириш ва тадқиқ қилиш учунгина мўлжалланган аппарат бўлмай, шу билан бирга планетанинг бевосита юзасида илмий аппаратларнинг ишлашини таъминлаш учун ҳам мўлжалланган аппаратдир. Унинг конструкцияси аппарат атмосферага кириб бораётган вақтда ҳам, шунингдек планета юзасига қўнганидан кейин ҳам жуда юксак ташқи босим ва температуралар шароити бортдаги аппаратларнинг барқарор ишлашини таъминлаши лозим эди.

Шу сабабли корпуснинг янги конструкцияси яратилди ва иссиқликни ўтказмайдиган махсус композиция ишлаб чиқилди, шу туфайли тушириладиган аппарат планета атмосферасига кириб бораётганида, парашютда тушаётганида ва Венера юзасига қўндирилгандан кейин пайдо бўладиган жуда юксак температуралар ва босимлардан аппаратни ҳимоя қилиш таъминланди.

Бундан ташқари тушириладиган аппарат планета юзасига қўниш чоғида рўй берадиган ўта юкланишни камайтирмоқ учун амортизация қурилмаси ўрнатилди.

Тушириладиган аппаратнинг асбоблар жойлаштирилган герметик бўлмаси ичига радиотехника, телеметрия ва ўлчаш аппаратлари, автоматика блоклари ва энергия манбалари, шунингдек терморегуляция системасининг вентилятори ўрнатилган.

Тушириладиган аппаратнинг юқори қисмида асбоблар жойлаштирилган бўлманинг тепасида парашют системаси ўрнатилган. Парашют чодири иссиққа бардош берадиган, Цельсий билан 530 градусгача бўлган иссиқ температурада ишлашга мўлжалланган матодан ясалган.

Тушириладиган аппаратга Владимир Ильич Лениннинг ва Совет Иттифоқи Давлат гербининг тасвири солинган вимпеллар ўрнатилган эди.

* * *

«Венера-7»ни учириш муваффақиятли тугалланганлиги ўз атрофидаги мураккаб шароитда ишлаш учун мўлжалланган автомат аппаратни яратиш мақсадида танлаб олинган конструктив ечимларнинг тўғрилигини тасдиқлади. Планеталараро станцияларнинг аппаратларини янада такомиллаштирмоқ учун янги қимматли маълумотлар қўлга киритилди.

Автомат станция «Венера-7»дан олинган илмий натижалар Еримизга яқин бўлган планета тўғрисидаги билимларимизни анча кенгайтирди. Космик фазони ва Қуёш системасининг планеталарини ўрганиш тўғрисида навбатдаги муҳим қадам қўйилди.

Автомат станция «Венера-7»ни ишлаб чиқишда, яратишда, учиришда ва унинг учишини таъминлашда қатнашган совет олимлари ва конструкторларининг, инженерлари, техниклари ва ишчиларининг, барча ташкилотлар коллективларининг янги муваффақияти совет халқининг ҳаётидаги жуда муҳим воқеа — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди арафасида қўлга киритилди.

(ТАСС).

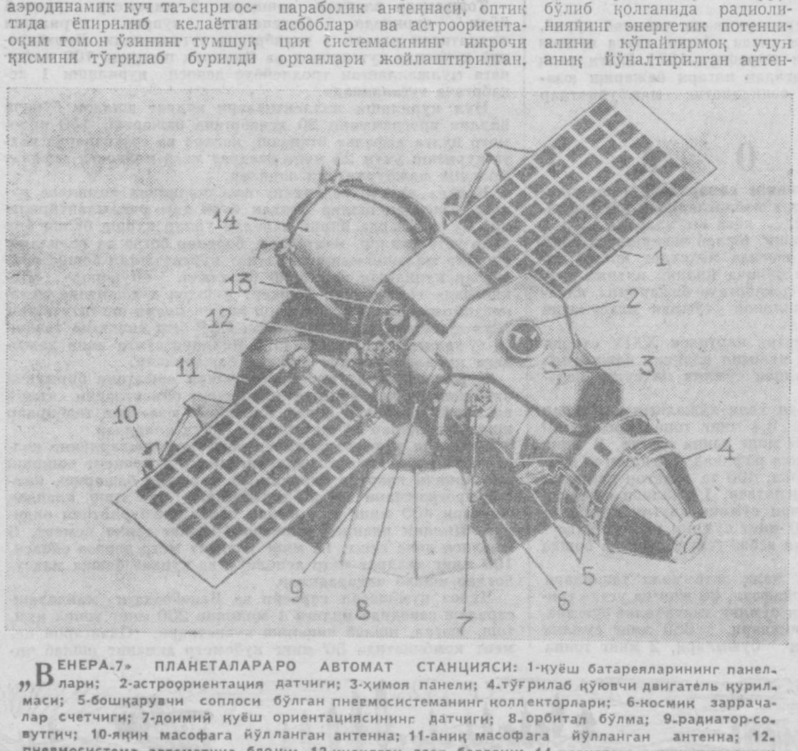

„Венера-7» планеталараро автомат станцияси: 1-қуёш батареяларининг панеллари; 2-астроориентация датчиги; 3-ҳимоя панели; 4-тўғрилаб қўювчи двигатель қурилмаси; 5-бошқарувчи соплоси бўлган пневмосистеманинг коллекторлари; 6-космик заррачалар счетчиги; 7-доимий қуёш ориентациясининг датчиги; 8-орбитал бўлма; 9-радиатор-совутгич; 10-яқин масофага йўлланган антенна; 11-аниқ масофага йўлланган антенна; 12-пневмосистема автоматика блоки; 13-қисилган азот баллони; 14-планетага тушириладиган аппарат.

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ— ЗАФАРЛАР КАЛИТИ

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми (1970) қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, колхоз ва совхозларнинг мустаҳкам материал-техника базасини яратишнинг кейинги йилларга мўлжалланган программасини белгилаб берди. Қишлоқ хўжалик машиналарига бўлган талабни тўла-тўкис қондириш ҳар бир корхона коллективининг шарафли бурчига айланиб қолди.

«Чирчиксельмаш» заводи ишчилари, инженер-техник ходим ва хизматчилари ҳам шу мақсад йўлида хормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Улар нияти дала меҳнаткашларини қудратли техника билан ўз вақтида таъминлаб туришга қаратилган. Биринчи навбатда ишлаб чиқарилаётган машиналарнинг сифатини яхшилаш, янада қудратли машиналар тайёрлашга катта эътибор берилянти.

«Чирчиксельмаш» заводи шу кеча-кундузда тўрт хил культиватор ишлаб чиқармоқда. Маълумки, бундай машиналар экиш кампаниясига тайёргарлик кетаётган пайтда қишлоқ аҳлининг оғирини енгил қилмоқда. Шунга кўра уларга талаб йил сайин ортиб бормоқда. Завод маркаси босилган бундай культиваторлар фақат республикамиз ёки Иттифоқ миқёсида шуҳрат қозонмай, чет мамлакатларда ҳам фойдаланмоқда.

Ўтган бешйиллик давомида корхона меҳнаткашлари пахта етиштирувчи республикалар колхоз-совхозларига, шунингдек экспортга 83 мингдан ортиқ культиватор етказиб бердилар.

Маълумки, кўсакнинг ҳамма ерда ҳам бир текисда пишиб етилмаслиги натижасида пахта териш кампанияси охирларида очилмай қолган чаноқларни йиғиштириб олишга тўғри келади. Иқтисодий жиҳатдан олиб қаралганда бу хўжаликларга озми-кўпми даромад келтиради. Лекин яқин йилларгача кўсак фақат қўлда териларди. Унинг қанчалик машаққатли экани ҳаммага аён. Эндиликда оғир қўл меҳнати бу ердан ҳам қисиб чиқарилди. Кўсак машиналарда териб олинянти. **Бешйилликда пахтакор хўжаликларга 15550 кўсак териш комбайнлари жўнатилди. Шуниси диққатга сазоворки, мазкур агрегатлар кўсак териш билан чекланмай, уни тозалашда ҳам самарали ишлатилмоқда.**

Колхоз-совхозларга комбайнлар етказиб бериш — масаланинг бир томони. Хўжаликларда ишлаб турган машиналарни ўз вақтида қўшимча қисмлар билан таъминлаб туриш ҳам катта аҳамиятга эгадир. Хўш, завод коллективи бу соҳада қандай натижаларга эришди?

«Чирчиксельмаш»чилар юбилей йилида бу соҳа бўйича ўз зиммаларига олган вазифани уч ой муқаддам—сентябрда шараф билан уддаладилар. Йил охиригача эса планга қўшимча равишда дала меҳнаткашларига 335 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар юборилди. Маҳсулот ишлаб чиқариш бешйиллик план топшириқлари эса 18 декабрда муддатидан олдин адо этилди.

СЪЕЗДДАН СЪЕЗДГАЧА

— Бундай муваффақиятга,— дейди завод партия комитети секретари ўртоқ А. Руденко, — ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, техника тараққиёти учун курашни авж олдиришга сафарбар этиш орқали эришдик. Кўпсонли коммунистларимиз фақат сўздагина эмас, балки амалий ишда ҳам бошқаларга намуна бўлдилар, барча янгилик, илғор тажрибаларни дадиллик билан ишлаб чиқаришга жорий этишда жонбозлик кўрсатдилар.

Фақат юбилей йилининг ўзида коммунистлар ташаббуси билан 42 ташкилий-техникавий тадбирлар ҳаётга тадбиқ этилди. Бу— механизациялаш ҳамда автоматлаштириш даражасини ошириб, ишлаб чиқариш маданиятини янада юқори кўтарди. **Натижада корхона бир йил ичида 400 минг сўмни тежаб қолди.**

Чиндан ҳам, техника тараққиётини янада жадаллаштиришга қаратилган бундай тадбирларда коммунистларнинг улушлари салмоқлидир. Завод ихтирочиларининг ярмидан кўпи партия аъзолари. Улар биргина юбилей йилида 130 таклифни ишлаб чиқаришга жорий этдилар.

Корхонада янгилик жарчилари—коммунистлар А. Пономаренко, А. Тоғаев, В. Илёсов, А. Беляев ва бошқалар коллектив фахрига айланиб қолишган. Уларнинг ҳар бири ўнлаб ихтирочилик таклифлари билан танилганлар.

Кейинги йилларда завод партия ташкилоти ва барча ишчи-хизматчиларнинг ғайрат-шижоатлари туфайли «Союзсельхозтехника» Бутуиттифоқ бирлашмаси томонидан қайтариб юборилаётган машиналар тобора қамайиб боряпти. 1969 йилда бирлашма жаъми 8,9 процент машиналарни қайтариб юборган бўлса, юбилей йилида у 5,2 процентни ташкил этди.

— Бу кўрсатгич бизни мутлақо қониқтирмайди,— дейди техника назорати бўлими бошлиғи С. Ярошецкий.— Мақсадимиз барча машиналарни биринчи бор тавсиядаёқ қабул қилинишига эришишдир. Шунинг учун ҳам ҳозир коллективимиз корхона маркаси учун курашни қизитиб юборган. Кўпгина ишчилар ўз шахсий тамғаларига эгалар. Ўз-ўзини назорат қилиб боришнинг бундай усули—ўзини тўла оқлаяпти. Чунки, у ёки бу детални ишлаётган ишчи ўзига бўлган талабчанликни оширади, коллектив ишончини оқлашга ҳаракат қилади.

Бундан ташқари, маҳсулот сифатини яхшилаш, бракни камайтириш мақсадида «Сифат куни»ни ўтказиб туриш одат тусига кириб қолди. Бунда корхона мутахассислари маҳсулот сифатини яхшилашга алоқадор барча масалаларни кўриб чиқиб, ҳал қиладилар.

«Чирчиксельмаш» машинасозлари партиямизнинг навбатдаги XXIV съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш юзасидан мажбуриятлар қабул қилишган. Улар съезд очилиш кунигача дала меҳнаткашларига минглаб культиваторлар, комбайнлар, ҳамда кўплаб эҳтиёт қисмлар етказиб беришга аҳд қилдилар.

Ўйлаймизки, сўзи билан иши бир коллектив съезд муносабати билан ўз зиммасига олган бу мажбуриятни ҳам тўла-тўкис уддасидан чиқади.

В. БАРМАКОВ,
Чирчиқ шаҳри.

11-«Висотстрой» трестига қарашли 17-қурилиш бошқармаси коллективи республикамиз пойтахтида қатор иморатларни қуришмоқда. Суратда: ана шу коллектив томонидан Пролетар ва Жуковский кўчалари бурчагида қурилаётган янги бино.

Л. ГЛАУБЕРЗОН фотоси.

Ушбу суратдаги бу икки дугона —Валентина Веселова ва Людмила Топкина Ўрта Осиё рангли металлургия илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш институтида ишлашади. Бу катта техниклар ўз вазифаларини сидқидилдан бажаришяпти. Ҳозир улар маъданни қайта ишлашда фойдаланиладиган майдалаш-саралаш қурилмаси узелини ишлаб чиқишда қатнашмоқдалар.

Л. Глауберзон фотоси.

ЧАҚҚОН ҚЎЛЛАР

Ғалвир сувдан кўтарилди. План бўлими ходимлари беш йиллик якунларини барча кўрсаткичлар бўйича тўла ҳисоблаб чиқишди. Энди ютуқлар ҳам, нуқсонлар ҳам кўзга яққол ташланиб турибди.

План бўлими бошлиғи А. Ёқубов папкалар орасидан бир даста қоғозни олиб стол устига қўйди-да:

— Гапни рақамлардан бошлай қолайлик,— деди — Йилларимиз мазмуни уларда ифодаланган.

Дарвоқе, шундай: беш йиллик якунлари ҳам, юбилей йили мазмуни ҳам шу рақамлар тили билан ҳикоя қилинади. А. Ёқубов ғурур билан уларни бир-бир қаламга олади.

Фабрика чеварлари октябрь ойининг ўрталаридаёқ беш йиллик маррасига етган эдилар. Қолган икки ярим ой давомида 1 миллион 200 минг сўмлик маҳсулот тайёрланиб, истеъмолчиларга жўнатилди. Бу муваффақиятларнинг сири билан қизиқамиз.

— Аввало биз машиналардан фойдаланиш коэффициентини оширишга ҳаракат қилдик,— дейди план бўлими бошлиғи,— ҳаракатимиз зое кетмади. Бу борада 3,8 процент юксалишга эришдик. Цехларга янгидан ўрнатилган 60 та машина иш жараёнларини яна ҳам тезлаштирди. Рационализатор ва ихтирочилардан тушган таклифларнинг амалга оширилиши билан 45 минг сўмлик фойда кўрилди, 65 минг квадрат метр материаллар тежаб қолинди.

— Чеварларимизнинг кўпчилиги ўтган беш йилликдаёқ янги беш йиллик ҳисобидан маҳсулот ишлаб чиқаришга киришган эдилар,— суҳбатимизга қўшилди фабрика касаба союзлари комитетининг раиси Анна Громова.— 2-цех тикувчиси Хайри Жуманиёзова беш йиллик планини уч йилу 7 ой деганда тўла бажариб бўлди. Ҳозирги кунда 1972 йил ҳисобидан маҳсулот беряпти. Вера Килячкина яна ҳам илгарилаб кетган. Моҳир тикувчи мотористкамиз беш йилликни уч йилда бажаришга муваффақ бўлди. Энди у ҳам Хайри сингари янги беш йилликнинг иккинчи йили ҳисобига меҳнат қиляпти.

Пешқадамлар корхонада оз эмас. Биринчи цех тикувчиси Валентина Грант ўн икки йилдан бери шу ерда меҳнат қиляпти. Унинг бир ўзи ҳозир беш хил операцияни бажаради. Шу боисдан ҳам ойлик топшириқларини икки ҳисса ортиғи билан адо этяпти. Қўлидан чиқаётган маҳсулотлари ҳар жиҳатдан сифатли ва кўримли.

Цехларда ҳаёт қайнайди. Машиналарнинг гувури бир зум ҳам тинмайди. Коллектив ҳозир ўз зиммасига КПСС XXIV съезди шарафига оширилган мажбурият олиб ишлаяпти. Чеварлар янги йилнинг 1 квартал планини узоғи билан 28 мартгача адо этиш, қўшимча 25 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш, 2 минг квадрат метр газламани иқтисод қилиш, 30 хил моделни ўзлаштириш юзасидан қатор вазифаларни бажаришга киришганлар. Бундан ташқари март ойидан бошлаб сифат белгиси берилган 4 та моделдаги аёллар кўйлагини оммавий равишда ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Ҳа, тикувчилар сифатга алоҳида эътибор билан қарашаяпти энди. Яқинда корхонада ажойиб бир конкурс ўтказилди. Ёш чеварлар сифатли ишлашда ким ўзарга мусобақалашишди. Конкурсда комсомол аъзоси Наташа Пупкова ғолиб чиқди. Наташанинг корхонага келганига эндигина икки йил бўлган. Олдин у тажрибали тикувчиларга шогирд тушди. Ўз касбига меҳр қўйиб, тикувчилик сирларини ўрганди. Мана ҳозир сифатли ишлашда унга етадигани йўқ. Маъмурият конкурс ғолибини ва бу мусобақада қатнашган яна бир қатор ўртоқларни эсдалик буюмлари билан мукофотлади. Наташа энди республика ёш чеварлари конкурсида иштирок этади.

Фабриканинг ҳовлисида ҳозир улкан қурилиш ишлари олиб бориляпти. 153-қурилиш трестининг 3-бошқармаси бинокорлари СССР Енгил саноат министрлигига қарашли 4-давлат лойиҳалаш институти инженерлари чизиб берган лойиҳага асосан бу ерда фабриканинг янги ишлаб чиқариш корпусини бунёд этмоқдалар. Тўрт қаватли бино ҳозир пардозловчилар ихтиёрига топширилган. Бетончилар ва ғишт терувчилар аллақачон ўз ишларини тамомлашган.

— Фабриканинг янги корпуси 7 минг квадрат метр ишлаб чиқариш майдонига эга бўлади,— изоҳ беради корхона директорининг ўринбосари А. Даревский.— Бу бинога кўчиб ўтганимиздан кейин маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми икки маротаба ошади. Цехлар ҳар жиҳатдан қулай ва ёруғ бўлади. Энг замонавий машиналар монтаж қилинади. Бинокорлар йилнинг ўрталарига бориб янги ишлаб чиқариш корпусини тўла фойдаланишга топширишга сўз беришган.

Пойтахтимиздаги 2-тикув фабрикасининг истиқболи порлоқ. Яқин келгусида у тўла қувват билан ишлашга киришади.

Ж. НОСИРОВ.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЧИЛИГА КЕЛДИ

САНТЬЯГО, 27 январь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолигига кандидат Ш. Р. Рашидов бошчилигидаги КПСС делегацияси Чили социалистик партияси раҳбарлигининг таклифига биноан бу ерга келди. Делегация социалистик партиянинг 28 январь куни ла-Серена шаҳрида очиладиган XXIII съезди ишида қатнашади.

Аэропортда Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни социалистик партия Марказий Комитети бош секретарининг биринчи ўринбосари Адонис Сепульведа, социалистик партия съезди миллий комиссиясининг раиси Эрнан Дель Санто, социалистик партия марказий комитетининг халқаро масалалар билан шуғулланувчи секретари Марта Мело, Чили Коммунистик партияси Марказий Комитети сиёсий комиссиясининг аъзоси Хорхе Монтес ҳамда Чили социалистик ва коммунистик партияларининг бошқа раҳбар арбоблари, шунингдек СССРнинг Чилидаги элчиси Н. Б. Алексеев кутиб олдилар.

ПЛЕНУМ ҚАРОРЛАРИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНМОҚДА

ПРАГА, 27 январь. (ТАСС). Прагада Чехословакия Коммунистик партияси марказий контроль-ревизия комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Комиссия ЧКП Марказий Комитети декабрь пленумининг қарорларини тўла-тўкис маъқуллашини изҳор этди ва партиянинг бундан буёнги бутун иши учун қарорлар бениҳоя муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. ЧКП марказий контроль-ревизия комиссияси ўзининг бутун диққат-эътиборини партия қарорларининг сўзсиз бажарилишини, партиядаги сиёсий-ташкилий ва мафкуравий ишни ривожлантиришни таъминлашга, ЧКП устави талабларининг бажарилишини контроль қилишга, ички партия интизомини мустаҳкамлаш ва партия кадрлари билан ишлашга қаратиши лозимлигини мажлисда таъкидлаб ўтилди. Комиссия партия қурилишининг ҳамма босқичларида сиёсий контролни кучайтириш зарурлигини таъкидлади.

СОВЕТ ФИЛЬМИ ТУНИСДА

ТУНИС, 27 январь. (ТАСС). Совет кино артистлари Анастасия Вертинская билан Родион Нахапетов бугун бу ерга келдилар. Улар ўзлари бош ролларни ўйнаган «Севишганлар» деган совет ўзбек бадиий фильми премьерасида қатнашадилар.

КОНГРЕССНИНГ ҚАРОРИГА ХИЛОФ РАВИШДА

ВАШИНГТОН, 27 январь. (ТАСС). Сенатдаги демократлар раҳбари Мэнсфилд телевидение орқали кўрсатилган суҳбатида Никсон ҳукумати конгресснинг Америка қуруқликдаги кучларидан ва ҳарбий маслаҳатчиларидан Камбоджада фойдаланишни тақиқлаш тўғрисида чиқарган қарорини бузди, деб айблади.

АҚШ ҳукумати, деб таъкидлади Мэнсфилд, Америка қўшинларини Шарқи-Жанубий Осиёдан олиб чиқиб кетишнинг узил-кесил муддатларини эълон қилиши лозим. Мэнсфилд Ғарбий Европадаги Америка қўшинлари сонини қисқартиришни яна талаб қилди. У, ана шу қўшинларни анча қисқартиришни талаб қилувчи резолюцияни тақдим этмоқчи эканлигини айтди.

«Зўр қатъият билан ҳаракат қилиш ва президентни қўшинларни тезроқ олиб кетишга кўндириш вақти келди», деди сенатор.

БОЛГАРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ. Бу лобар қиз Гара-Искир шаҳридаги тўқимачилик корхонасида кўп йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келмоқда. Тодорка Георгиева ўз дугоналари билан социалистик мусобақада фаол қатнашиб, Болгария Коммунистик партиясининг шу йил апрель ойида бўладиган X съездига муносиб туҳфа ҳозирламоқда. Корхонада социалистик мусобақа ғолибларининг сони кун сайин кўпайиб бормоқда.

БТА—ТАСС фотоси.

Трофим Подолин
МАХСУС КОМАНДИРОВКА

Георгий қамоқхонада қилган таржималарининг кўламидан Харрис жуда ҳайратланди. Қутулиш пайтигача у икки минг саҳифага яқин таржима қилибди.

Хайрлашаётган Харрис ўзининг собиқ маҳбусини қизғин табриклади ва кутилмаганда русчалаб «Кўришгунча хайр!» деди.

Ниҳоят эркинлик сари йўл босадиган пайт ҳам келиб етди. Георгийни самолётгача кузатиши лозим бўлган полиция амалдори, узрли оҳангда, шу вазиятда ҳеч қандай зарурати бўлмаса ҳам, унинг қўлига кишан кийдириш ҳақида буйруқ олганлигини айтди.

— Буйруқ буйруқда, — пўнғиллади полициячи кишанни қулфлаб қўяр экан.

Қамоқхона ҳовлисида Георгийни кутиб турган машиналардан бирининг орқасига ўтқазишди. Икки ёнига гражданча кийимдаги икки полициячи ўтирди. Ҳалиги каттароғи бир ёнда, Георгий кишан билан мотаб қўйилган яна бир ёшроғи иккинчи ёнда. Шофер ёнига номаълум бир киши жойлашди. Кейинчалик маълум бўлишича, у инглиз контрразведкасининг раҳбар ходимларидан бири экан.

Қамоқхона дарвозасидан чиқилгач, уларга яна бир машина эргашди. Буни пайқаган Георгий ўзини босиб туролмади ва бош полициячига пичинг қилди: «Наҳотки мени машинадан тушиб қолиб, қамоқхонангиз оғушига қайта отилади, деб чиндан ўйласангиз?».

— Мен бундай деб ўйламайман, —жавоб берди полициячи, — тагимиздаги бузилиб қолса, иккинчи машина керак бўлади. Биз аэродромга белгиланган аниқ вақтда етиб боришимиз шарт.

Аэродромга «Алоҳида махсус шахслар учун» деб ёзиб қўйилган бошқа дарвозадан кириб борилди. Постда турган соқчи қурол билан салом берди. Георгийга уни айни шу дарвоза орқали Англиядан олиб чиқиб кетишаётгани жуда ғалати туюлди. Қамоқхонага тушиш бунчалик тантанавор бўлмаганди. Машина кутиб турган ҳарбий транспорт авиацияси самолётига яқинлашди. Самолёт моторлари тириллаб, кичик оборотда ишлаб турарди. Самолёт жуда эски, қўшмоторли экан. Георгий газеталарда полковник Абелни яқин ўртага олиб келишганини ўқиган эди. Самолёт иш қилиб йўлда икки бўлиниб тушмаса бўлгани?...

Машина самолёт зинасининг шундоқ ёнида тўхтади. Шофер багажникдан китоблар солинган яшчикларни олиб, самолётга чиқариб қўйди. Георгий ҳамма билан хайрлашди. Икки полициячининг қўлларини сиқиб қўйди.

Самолёт салонида уни бошқа соқчилар — гражданча кийинган девдай икки сўлаҳмон кутиб турарди. Шу заҳоти Георгий уларга «одамсимон ҳамдуна»лар деб ном қўйиб қўйди. Контрразведкачи Лоновни улар қўлига тутқазгач, самолётдан тушиб кетди. Самолёт эшигини, парвоз пайтида Георгийга таом келтириб берадиган, қироллик ҳарбий ҳаво кучлари полковниги ёпди.

Зинани олар-олмас, моторлар гуриллади ва самолёт учиш йўлига юриб чиқа бошлади. Салонда полковник пайдо бўлди. У ҳарбийларча ғоз туриб, парвознинг маршрути ва масофаси, йўл-йўлакай учрайдиган об-ҳаво шароитлари ҳақида Георгийга рапорт берди. Кўринишдан у, ҳамма нарсадан бехабар бўлиб, Георгийни чиндан ҳам «алоҳида махсус шахслардан» бири деб ўйлади шекилли. Соқчилардан бири рапортни тўхтатмоқчи бўлиб, унга ишора қилди, фойда бўлмади. Полковник рапортини охиригача тамом қилиб овқат тайёр бўлгунча пассажирларга кофе таклиф қилди.

Георгий бир пиёла ростмана кофени яйраб ичди. Кейин полковник патнисда томат шарбати, қовурилган картошкали лангет ва яхмас келтирди. Полковник «алоҳида махсус шахслар»га хизмат қилиб ўрганган экан чоғи, чаққон, малакали стюардессалардай ҳаракат қиларди. Георгий бўлса уч ярим йил бадалида биринчи марта тузуккина таом еяётган эди. Тузуклиги, инглизлар тушунчасида, албатта.

Кўп йиллардан бери Георгий энди овқат устида вилка ва пичоқ ушлаётган эди. Айтгандай, пичоқни қўлига олиб улгурмасданоқ, у соқчиларнинг ғайри табиий равишда типирчилаб қолишганини пайқади. Улар унинг қўлидан кўз узишмас эди. Аввал у пичоқни чиройли ушлашни унутиб қўйганимдан соқчилар эътиборини тортган бўлсам керак, деб ўйлади. Лекин гап ушлаш усулида эмас эди. Соқчилар Георгийнинг ўзига-ўзи пичоқ уриб қўйишидан чўчишган экан! Кейин у ҳожатхонага бормоқчи эканлигини айтганда, ҳар иккала соқчи ҳам Георгий билан бирга тор кабинага сиқилиб киришди.

Вақтга қараганда Берлингача ҳали юз километрдан ошиқроқ масофа бор эди. Кутилмаганда салонда экипаж аъзоларидан бири пайдо бўлди ва ойналарнинг дарпардасини беркита бошлади. Георгий ташқарида, тенг учиб келаётган қизил юлдузли қирувчи самолётларимиз звеносини пайқаб қолди. Инглизлар экипажи, кўринишдан, мабодо совет учувчилари Георгийдан воқиф бўлиб қолсалар, самолётни қўнишга мажбур қилиб, уни ўғирлаб кетишади, деб чўчиган бўлса керак. Георгий кумуш қанотларда равшан кўриниб турган, шонли қизил юлдузлар ҳақида ҳаяжон билан ўйларди. Яқин қолди! Озодликка яқин қолди!..

...Ҳар икки томондан алмашувда иштирок этаётган одамлар йўлнинг икки четига юзма-юз саф тортишди. Совет консули «алмашув» сўзини рус ва инглиз тилларида айтди. Кейин... Кейин Георгий машина ичида, дўстлари оғушида қандай қилиб пайдо бўлиб қолганлигини сезмади. Машина тезда чизиқдан Германия Демократик Республикаси территориясига ўтиб кетди.

Чегара контроль пунктидаги кичик уйчадан ўтар-ўтмас машина тўхтади. Дўстлари уни ҳамон бағирларига босиб туришарди. Кейин багажникдан чемоданлар олиниб, шлагбаум ортига элтиб қўйилди.

...Винн ўзини алмашишга олиб кетишаётганини билгач, пулларини қайтариб беришаётганда:

— Нима кераги бор? Ахир мен таможний кўригидан ўтмасдан кетаман-ку, яхшиси, ҳамма пулимга қора икра олиб келиб берақолинглар, сизларда у Англиядагига қараганда ўн баравар арзон экан,— деди.

Унинг илтимоси бажо келтирилди.

Нарсалар узатилаётган пайтда, Георгий дўстларидан, нима учун Виннинг ташқи қиёфаси ғалати, деб сўради. Ғарибона, мажруҳ кўринишини қандай тушунмоқ керак?

— Бўлажак алмашув ҳақида хабардор бўлгач, соқол-мўйлов олишни ҳам тўхтатиб қўйди,—жавоб беришди унга.

Ҳа, «жабрланган» бўлиб кўринишнинг Винн учун аҳамияти бор. У буни «йўли учун»гина қилаётгани йўқ. У ўзига нисбатан меҳр-шафқат уйғотиши жуда ҳам зарур эди. Бурни қонаганни урмайдилар-ку, ахир! Инглиз контрразведкасининг эса унга нисбатан даъволари анчагина эди. Москвада суд терговида у кўпчилик олдида, анча-мунча хорижий мухбирлар иштирокида Британия разведкаси хусусида нималар билса ҳаммасини батафсил, миридан-сиригача сўзлаб берган эди. Винн ўзини хароб қилган Британия разведкасига минг лаънатлар ўқиб, бундан кейин ҳеч қачон у билан нон-қатиқ бўлмасликка ваъдалар қилган эди.

Яна бир бошқа сабаб ҳам бор эди. Винн ўз эсдаликларини нашр эттиришдан қанча фойда кўришини ҳам хомчўт қилиб чиққан бўлса керак. Ундан ташқари Англия ҳукуматидан мўмайгина компенсация ҳақи олишдан ҳам умидвор эди. Шунинг учун у қанчалик бахтиқаро бўлиб кўринса, шунчалик кўп талаб қила оларди.

Дарҳақиқат, у ўз томонига ўтгач гирди капалак бўлиб, ҳар томондан суратга олаётган фотомухбирлар қаршисида ўзини анча вақт кўз-кўз қилди. Мухбирларнинг саволларига хўрсиниб:

— Ранг кўр, ҳол сўр,—деб жавоб беради.

Чиндан ҳам у жирканч кўринарди. Лекин шундай бўлса ҳам Георгийда унга нисбатан миннатдорчиликка ўхшаш ҳис уйғонди. Агар Винн қўлга тушмаганда полковник Лоновнинг Ҳазрати Олиялари хибсхонасида бўлиши анчамунчага чўзилган бўлур эди.

Георгий бахтиёр эди. Уни ёрубиродарлари, эски жанговар дўстлари қуршаб олган эдилар. Улардан бири:

— Сени кўриб турганимиздан бизнинг қанчалик хурсанд эканлигимизни тасаввур қилганингдами! —деди ва кўзини яшириб, четга қаради. Ахир разведкачиларнинг кўнгли бунчалик бўш бўлмайдида.

— Нимасини айтасан,— жавоб берди Георгий,— менинг қувончимнинг чеки йўқ!

Уни чулғаб олган ҳис-ҳаяжонни қувонч деб аташ, унча тўғри бўлмас. Бу—бахт эди. Бурч бажарилди! Оқибати хайрли бўлди!

Қийинчиликлар, жиддий синовлар ортда қолди. Кўпинча бўладигандай, қийинчиликлар, синовлар ниҳоясига етганда, гўё улар бўлмагандай, тезда унут бўла бошлайди. Шубҳасиз, бу оғир, мушкул, жасорат тўла йиллар ўз асоратини қолдирди. Лекин Георгий яна сафга туришга тайёр эди! Фақат авахтада йўқотган саломатлигини, куч-қувватини қайта тиклаб олиши зарур эди.

Мана уйи!.. Хотини ва болалари унинг истиқболига югуриб келишмоқда... Салом, азизлар!..

Русчадан Раҳимберди УМАРОВ таржимаси.

(Боши газетамизнинг 19, 22, 24, 26, 30, 31 декабрь, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 20, 21, 22, 26, 27 ва 28 январь сонларида).

(«Махсус командировка» ҳужжатли повести газетамизда қисқартишлар билан босилди. ВЛКСМ МКнинг «Молодая гвардия» нашриётида у тўлиқ китоб шаклида чоп этилмоқда).

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ДЎСТЛАРГА СОВҒА

Тошкент гуллари ҳаммаёқда машҳур ва манзур. Ҳозир пойтахтимизда гул билан савдо қилувчи кўплаб магазинлар ишлаб турибди.

Куни кеча Чилонзорнинг 17-кварталида ҳам яна бир гуллар магазини очилди. Шаҳримиз яқинидаги манзарали боғдорчилик совхози теплица хўжаликларида очилган гуллар бу магазинларга пешма-пеш келиб турибди.

Тошкент тупроғида етилган гуллар Москва, Ленинград ва бошқа йирик шаҳарлардаги дўстларимизга ҳам совға қилиб жўнатилмоқда. Гулларимиз дўстлар хонадонини яшнатиб турипти.

Ҳадемай қиш ҳам тугаб, баҳор бошланади. Гул ишқибозлари, боғбонларнинг ишлари яна юришиб қолади. Бу йил шаҳримиз кўчаларига ва хонадонларига ўтказиш учун Андижон областидан кўплаб гул ва 150 минг туп мевали дарахт кўчатлари келтирилади. Шредер номидаги илмий-текшириш институти боғларида илдиз отган 40 минг тупдан ортиқ кўчат ҳам эрта баҳорда тошкентликларга совға қилинади. Бундан ташқари. Олмаота шаҳри ён атрофларидаги боғлардан ҳам кўплаб мевали ва манзарали кўчатлар олиб келинади. Бу ниҳоллар шаҳримиз тупроғида парваришланиб ўстирилади.

«ЗАНГОРИ ОЛОВ» — ХОНАДОНЛАРГА

Қишлоқларимизда қад кўтараётган турар-жойларнинг ниҳояси кўринмайди ҳозир. Янги уйлар тўла электрлаштирилиб ва газлаштирилиб, сўнг фойдаланувчиларга топширилаяпти.

Хонадонларни «зангори олов» билан таъминлашда Ўрта Чирчиқ район хўжаликлари анча илгарилаб кетишди. Ҳозир районда 50 километр узунликда табиий газ қувурлари ётқизилган. Бу қувурлардан оқиб келаётган арзон ёқилғи район колхоз ва совхозлари хонадонларининг оғирини енгил қилаяпти.

Бу йил районда хонадонларни газлаштириш ишлари яна давом эттирилади. Ҳозирги кунда суюлтирилган газ билан ишловчи плиталарни ўрнатиш ишлари давом этаяпти. Шу кунгача 11 мингдан ортиқ хонадонга бундай плиталар ўрнатилган. Йил охиригача улар сони яна 500 тага ошади. «Зангори ёқилғининг кириб келиши қишлоқ аҳолиси турмуш маданиятини яхшилашда қўл келмоқда.

МАЪМУРЧИЛИК НИШОНИ

Ўтган беш йилликда шаҳримизда 639 та ошхона ва кафе қурилиб фойдаланишга топширилди. Бу билан ўринлар сони 41 мингтага кўпайди. Бинокорлар янги йилда ҳам умумий овқатланиш корхоналари қурилиши ишларини жадал суръатлар билан олиб бормоқдалар. Янги йилда улардаги ўринлар сони камида яна 5 мингга кўпаяди. Уларнинг энг каттаси «Осиё» ресторани бўлади. Ресторанда ўринлар сони 2 мингта бўлиб, барча хил хизматлар ўрнига қўйилади.

Бинокорлар замонавий лойиҳа асосида чойхоналар қурилишини ҳам олиб борадилар. Дастлабки 200 ўринли чойхона Самарқанддарвоза кўчасида фойдаланишга топширилади. Шундан сўнг Усмон Юсупов кўчасида, Жангоҳ канали бўйида баҳаво чойхоналар қурилишига киришилади.

Шаҳар умумий овқатланиш бошқармаси аҳолига маиший хизмат кўрсатиш кўламини янада кенгайтириш мақсадида шаҳримизнинг турли жойларида қўшимча равишда кўчма ошхоналар ҳам ташкил этади. Ҳозирданоқ, бу умумий овқатланиш корхоналарида аҳолига хизмат кўрсатишнинг прогрессив усулларини кенг қўллаш мўлжалланмоқда.

ТОШКЕНТ ГУЛЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН Фанлар академиясининг Р. Шредер номидаги илмий-тадқиқот институтининг ижодкор коллективи севимли диёримизни анвойи гуллар билан буркаш йўлида самарали ишларни амалга оширмоқдалар. Ҳозир институтга қарашли теплица хўжалигида юзга яқин янги навли гуллар очилиб ётибди. Суратда: теплицада етиштирилаётган кактус гулларини кўриб турибсиз.

Н. АБДУРАСУЛОВ фотолари.

ҚИШЛОҚДА КОНФЕРЕНЦИЯ

Яқинда Бўкада «Саодат» журнали ўқувчиларининг конференцияси бўлиб ўтди. Йиғилганлар олдида журнал редакторининг ўринбосари Ҳ. Аҳророва коллектив бажараётган ишлар ҳақида доклад қилди.

Журналхонлар конференциясида олимлардан ТошМИ гениколог врачи, медицина фанлари кандидати Аминова, филология фанлари кандидати Музайяна Алавия, журнал ходимларидан Шомансурова, Сайфиева ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, журнални қизиқарли қилиб чиқаришда кўрилаётган тадбирлар тўғрисида йиғилганларга гапириб бердилар. Сўзга чиққан журналхонлардан Маматқулова, Ҳатамова, Асқарова ва бошқа ўртоқлар ўз истакларини билдиришди.

РУМИН ҲАНДАЛАРИ

Мирченинг синган қўлини қайтадан тиклаб қўйишди.

— Янги қўлим билан барча юмушларни ҳам қилавераманми? — дея сўради у касалхонадан чиқиб кетаётиб.

— Бемалол!

— Пианино ҳам чалаоламанми?

— Бўлмасамчи!

— Мана буни ҳақиқий мўъжиза деса бўлади доктор. Олиб ташланган эски қўлимда сира чалаолмаган эдим.

* * *

— Уйланмасимдан илгари ошхонада овқатлангим келмасди.

— Энди-чи?

— Жуда ҳам ёқиб қолди...

* * *

— Сабзи еса кўриш қобилияти яхшиланади, деб ўйлайсизми?

— Албатта. Сабзини кўп истеъмол қилувчи қуённинг кўз ойнак тақҳанини қачон кўрувдингиз?

* * *

Бир аёл адвокатга учрашиб, сўради:

— Айтингчи мен бир нусхани, аниқроғи кўпчилик ўртасида мени каркидон, деб ҳақорат қилган поччамни судга берсам бўладими?

— Албатта. Қачон ҳақорат қилувчи?

— 17 йил илгари.

— Минг афсуски, уни энди судга беришга ҳаққингиз йўқ. Нега шунча вақтдан бери чўзиб юрдингиз?

— Шунча вақтдан бери каркидонни кўрмаган эдим. Куни кеча ҳайвонот боғига бориб кўриб қолдим.

* * *

Митикэ кафе пешайвонида газета ўқиб ўтирарди. У чўнтагидан паккисини чиқариб, газетадаги бир ахборотни кесиб олди.

Официант ундан сўради:

— Шунчалар қизиқ нарса эканми?

— Ҳа.. Бир ярамас ўз хотинини бўғиб ўлдирибди. Хотини унинг чўнтакларини ҳа, деб титкилайвераркан.

— Шунақами? Унинг сизга нима кераги бор?

— Буни костюмимнинг чўнтагига солиб қўймоқчиман.

Русчадан Т. УНАБОЕВ таржимаси.

ТАДҚИҚОТЧИ ОЛИМ

Буйракнинг ўткир йирингли яллиғланиши хавфли касалликлардан бири ҳисобланади. Мазкур касалликни тадқиқ қилган бирор йирик асар жаҳон медицина адабиётида маълум эмас.

Тошкентлик ёш олим Одил Мухторов шу қийин ва мураккаб ишга қўл уришга жазм қилди. Буйрак ҳамда қовуқ касалликларини аниқлаш соҳасида тинмай изланиш ишларини олиб борди. Етук олимлар билан узвий алоқада бўлди. СССР медицина Фанлари академиясининг корреспондент аъзолари А. Я. Питель, Н. А. Лопаткин ўзбек олимининг изланишига катта ёрдам беришди.

Москвадаги 2-медицина институтининг урология клиникаси ўзбек врачи О. Мухторовни ўз бағрига олди. У бу ерда буйрак касаллигига мубтало бўлган юзлаб беморларни замонавий медицина аппаратлари ёрдамида янги усуллар билан текширди ва даволади. Ҳаёти хавф остида қолган беморларни моҳирлик билан операция қилиб, ҳаётга қайтарди.

Мамлакатимизда урология фанининг маркази ҳисобланган мазкур медицина институтининг Н. А. Лопаткин раҳбарлигидаги урология кафедраси ва клиникасида ёш ўзбек олими 4 йилдан зиёд иш олиб борди. Даволаш ва илмий-тадқиқот ишлари жараёнида тўпланган бой материаллар асосида салмоқли асар яратди. «Буйракнинг ўткир йирингли яллиғланиши ва уни даволаш усуллари» деган мавзуда докторлик диссертациясини муваффақият билан ёқлади. Урология фанининг таниқли олимлари — Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Я. Абрамян, профессорлардан С. Я. Долецкий, Ю. М. Панцирев ва бошқалар илмий ишга юқори баҳо беришди ва унинг амалий медицина учун катта аҳамияти борлигини уқтириб ўтишди. СССР Олий ва махсус ўрта таълим министрлигининг илмий кенгаши ҳам диссертацияни мамнуният билан тасдиқлади.

Эндигина 42 баҳорни кўрган олим Одил Мухторов ўзбек урологлари орасида биринчи медицина фанлари докторидир. У ҳозир Тошкент медицина институтида Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ўктам Орипов бошчилигидаги хирургия кафедрасида буйрак касалликларини даволаш йўлида толмай ишламоқда.

С. РАҲИМОВ,
ТошМИ студенти.

МОСКВАГА — КЎРГАЗМАГА

Шаҳримиздаги республика ёш натуралистлар станциясида ўндан ортиқ тўгарак ишлаб турибди. Ёш селекционерлар мактаби машғулотлари ҳам қизиқарли олиб борилмоқда.

Ёш селекционерларнинг ўтган йилги изланишлари чакки бўлмади. Янги нав пахта ҳосил қилиш борасидаги тажрибалар ижобий якунланди.

Ўқувчи селекционерлар яратган янги пахта нави Москвага юборилди. Бу экспонат пойтахтимизда очилган ёш ижодкорларнинг Бутуниттифоқ кўргазмасида намойиш қилинади.

ИНСТИТУТДА ЭЛЕКТРОН МАШИНА

Тошкент халқ хўжалиги институти ҳузурида яқинда ўқув ҳисоблаш маркази ташкил этилди. Бу ерга ўрнатилган «Минск—22М» маркали электрон машинаси ёрдамида ҳисоб-китоб ишларини зудлик билан бажариш мумкин.

Бу «ақлли» машина ёрдамида бир секунд ичида олти минг операция бажарилади. Эндиликда ўқув-ҳисоблаш маркази шаҳримиздаги турли ташкилотлар буюртмаларини бажариш имкониятига эга.

Мураккаб агрегат кибернетика экономияси факультети олимлари ва студентлари ихтиёрида. Марказ Ўзбекистон ССР Фанлар академияси кибернетика институти олимлари оталиғида қатор илмий ишларни олиб боради.

Спорт — Спорт — Спорт

ФУТБОЛ ҚИРОЛИНИНГ СОВҒАЛАРИ

«Пелени «ушлаш»учун ҳар қандай команда камида уч ҳимоячига эга бўлиши шарт; бири — тўпни олишга ўринади, иккинчиси — уни қўриқлаб туради. Учинчиси эса тўпни дарвоза тўридан олиб чиқишга равона бўлади». Бразилия ҳакамчиси Арапуа «футбол қироли» Эдсон Арантес До Нассименто қисқача қилиб айтганда Пелега ана шундай баҳо беради. 18 ёшида жаҳон чемпиони бўлган ва бундай шарафли номга уч марта сазовор бўлган Пеле ҳақиқатан ҳам дунёда энг кучли футболчи ҳисобланади. Уни «қора марварид» ҳам дейишади. Пеле қанчалик шуҳрат қозонмасин, у ҳамиша камтар бўлиб қолмоқда.

Бу футболчининг совғалари шунчалик кўп ва хилма-хилки, ҳатто қироллар ҳам ҳавас қилса арзийди. Пеленинг ўзи ҳам ана шу эсдалик совғалари — тўплар, кубоклар, футбол кўйлакларини, совғаларни, босиб ўтган ҳаётий йўлининг рамзи сифатида эҳтиёт қилиб сақлайди. Бу совғалар унинг учун жаҳонда энг қимматбаҳо буюмлардир.

Мана, Сантос шаҳридаги ўнинчи қаватда, ўз уйида Пеле эҳтиёт қилиб сақлаётган қимматбаҳо коллекциялардан намуналар.

Дастлабки соврилардан бири бўлган кубок унга 1958 йили Швецияда ўтказилган жаҳон чемпионатида берилган. Кубокка қуйидаги сўзлар ёзилган: «Труд» (СССР) газета редакцияси соврини. Жюль Риме кубогини қўлга киритган команданинг энг ёш ўйинчисига».

Мана, бу совғалар эса мингинчи голни эслатади. Стол устидаги тўп билан мингинчи гол киритилган. Олтин тўп — Бразилия телекомпаниясининг совғаси. Минас — Жераис штати аҳолиси номидан ҳадя этилган ва катта ҳавас билан олтин ҳамда қимматбаҳо тошлардан ясалган «гулчамбар» ҳам шу ерда. Риоде-Жанейро штатидаги Маракана стадионида Пеле ўзининг мингинчи голини киритди. Бу «Сантос» — «Васко да Гама» учрашуви пайтида, 1969 йилнинг 19 ноябрида штраф зарбасидан кейин содир бўлди.

Пеленинг яна бир ноёб совғаси бу Мексика футболчилари ва ишқибозларининг совғасидир. 1970 йили жаҳон чемпионати бошланиши олдидан Пеле ўз терма командаси сафида юзинчи ўйинини ўтказди. Ана шу ўйиндан кейин унга эсдалик сифатида кумуш сомбреро тақдим этилди.

Суратда: Пеле сомбреро билан. Пастда(чапдан ўнгга) 1000-гол киритилганда берилган олтин тўп, «Труд» газетаси соврини ва кумуш тўп ўрнатилган тож.

КАМЕРА ПРЕСС—ТАСС фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

Телевидение

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — **Москва кўрсатади. ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ**

18.25 — **Кўрсатувлар программаси.**

Рус тилида: 18.30 — **«Ахборот»** информацион программаси, 18.40 — **«Бир, икки, уч»** (музикали дам олиш программаси).

Ўзбек тилида: 19.25 — **«Бизнинг марш»** (ҳужжатли фильм), 19.45 — **«Ахборот»** информацион программаси, 20.00 — **Социалистик мусобақа илғорлари учун концерт**, 21.00 — **«Миллионлар иқтисодий университети**, 21.15 — **«Шарқ юлдузи»** журнали саҳифаларида, 22.10 — **«Ойим эрга тегди»** (бадиий фильм, рус тилида).

23.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ
УҚУВ КУРСАТУВЛАРИ ПРОГРАММАСИ

18.00 — Иккинчи синф ўқитувчилари учун **консультация** (рус тилида), 18.30 — Сиртдан ўқиётган студентлар учун. **Олий математика** (ўзбек тилида), 19.15 — **Олий математика** (рус тилида).

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29/I да **Оққуш кўли**, 30/I да **Борис Годунов.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/I да **Йўлчи юлдуз**, 30/I да **Парвона.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 29/I да **Нурхон**, 30/I да **Ҳалима.**

Кино

Йўлдаги хоним — «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 ярим, кундуз 12, 5 ва кеч 6 яримда).

Насриддин Бухорода (эрталаб соат 11, кундуз 3, кеч 6 да), **Тошдаги достон** (2 серия, ўзбек тилида, кундуз соат 3 ва кеч 8 да): «КЎКЧА».

Илк севги шаҳри — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Директор — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3 кеч 6 ва 8.45 минутда).

Вернер Хольтнинг саргузаштлари (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10, кундуз 1, 4, кеч 7 ва 10 да).

Гул ва тош (2 серия) — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида, кундуз соат 12 ярим, 3, 5 ярим ва кеч 8 да).

Эгер юлдузлари (2 серия) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6 ва 9 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

29 январда

ЁШ ИЖРОЧИЛАР КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **ВИЛОЯТ ОҚИЛОВА**

IV Жаҳон фестивалининг лауреати — **АНВАР РУСТАМОВ, ГУЛШОД ОТАБОЕВА;**

Солистлар: Манзура **МУМИНОВА**, Қизлархон **ДУСТМУҲАМЕДОВА**, Нафиса **ТУХТАЕВА**, Назира **ШЕРАЛИЕВА**, Аҳмад **ШУКУРОВ**, Дилафруз **ЖАББОРОВА**, Дилбар **ҚАЮМОВА**, Абдуқодир **МЎМИНОВ.**

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АНСАМБЛИ

Программани — **ҒУЛОМ ТОЖИ-АЪЛОЕВ** ва **УТКИР СИДДИҚОВ** олиб боради.

30, 31 январда

КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Узбекистон ССР халқ артисти

ҚУНДУЗ МИРКАРИМОВА

Солистлар: Фахриддин **УМАРОВ**, Алижон **ҲАСАНОВ** ва бошқалар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

Узбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигига қарашли

23-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ 36-КУЧМА МЕХАНИЗАЦИЯЛАШГАН КОЛОННАСИ

ТУГАТИЛДИ

Ҳамма талаблар: Тошкент шаҳар, Луначарский кўчаси, 190 уйда 1 февралгача қабул қилинади.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

16 МАРТДАН БОШЛАБ
МОСКВА ДАВЛАТ «МУЗ УСТИДА БАЛЕТ» АНСАМБЛИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

«МУЗ ВА ФАНТАЗИЯ»

(Икки бўлимдан иборат)

ҚАТНАШАДИЛАР:

РСФСРда хизмат кўрсатган артистлар **И. ГОЛОШАПОВА ВА В. ЛУЗИН.**

Солистлар: **Г. БЕСКИНА, И. КЛЕНОВА, Т. КАТКОВСКАЯ, Т. НЕМЦОВА, Л. СОЛНИШКИНА, А. ИВАНОВА, В. БАБИЦКИЙ, А. ЕЛКИН, Г. ПЕШКОВ, Л. ГОРДОН, Б. МЕРИЛАЙН, З. ШОКИРОВ, О. АЗЯНОВ, С. АЛЕШАНСКИЙ, В. АВАКУМОВ, В. БЕТЛИЦИНлар** ва бошқалар.

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Давлат мукофоти лауреати, Латвия ССР ва Арманистон ССР да хизмат кўрсатган санъат ходими — **ЕВГЕНИЙ ЧАНГА.**

Рассомлар — РСФСРда хизмат кўрсатган санъат ходимлари: **Е. ЧЕМОДУРОВ, К. ЕФИМОВ, Л. ОКУНЬ.**

Бош дирижёр — **В. ЗОРИН.**

Бош балетмейстер — **Н. ГОЛИШЕВ.**

Фигурали учиш бўйича тренер — СССР спорт мастери **Б. ПОДКОПАЕВ.**

Томошалар кундуз соат 1 ва кеч 7 ярим да бошланади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар ҳар куни эрталаб соат 10 дан кеч 7 гача қабул қилинади.

Справка учун телефонлар: 447081, 447082.

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ БЎЙИЧА ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОНТОРАСИ

1 ФЕВРАЛДАН БОШЛАБ

«ЯШИЛ ҲАЛҚАЧАЛАР»

ЯНГИ БАДИЙ ФИЛЬМИНИ ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ КИНОТЕАТР ЭКРАНЛАРИГА ЧИҚАРАДИ

«ЛЕНФИЛЬМ» киностудияси маҳсулоти.
Постановкачи-режиссёр — Григорий **АРОНОВ.**
Сценарий муаллифи — Феликс **МИРОНЕР.**

БУ САРГУЗАШТЛИ ФИЛЬМ УЛУҒ ВАТАН УРУШИНИНГ БОШЛАРИДА ЧЕКИСТЛАР ТОМОНИДАН ҚУПОРУВЧИЛАРНИ ҚЎЛГА ТУШИРИЛИШИ ҲАҚИДА ҲИКОЯ ҚИЛАДИ.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

153-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ 34-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИ

ТУГАТИЛДИ

Ҳамма талаблар: Тошкент-115, «Чилонзор» массиви, 3 квартал, 25«а» уйда 5 февралгача қабул қилинди.

Ўзбекистон ССР Савдо Министрлигининг Давлат савдо инспекция Бошқармаси Тошкент шаҳридаги Бош Давлат савдо инспектори Э. В. Ваҳобовга қизи

Маъмура ВАҲОБОВАНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

№ А—1676. ИНДЕКС — 64697. Р. 14623.